

Financiële jaarstukken 2021

Stichting Lezen
te Amsterdam

datum: 18 maart 2022

Inhoudsopgave

A.	<i>Bestuur en beheer</i>	3
B.	<i>Verslag Raad van Toezicht</i>	20
C.	Balans (na verwerking resultaat)	24
D.	Staat van baten en lasten	25
E.	Algemene toelichting	28
F.	Toelichting op de balans	30
G.	Toelichting op de staat van baten en lasten (inclusief WNT verantwoording)	36
H.	Overzicht baten en lasten planperiode 2017-2020 (niet gecontroleerd)	42
Bijlage 1	Lasten Kunst van Lezen - Tel mee met Taal	44
Bijlage 2	Lasten Kunst van Lezen - Tel mee met Taal herbesteding 2020 saldo	49
Bijlage 3	Lasten Kunst van Lezen - Gezinsaanpak taalarme gezinnen 2020 t/m 2024	52
Bijlage 4	Leescoalitie - coördinatie en campagne 2019 t/m 2021	55
Bijlage 5	Leesoffensief - Lezeninhetpo.nl	59
I.	Accountantsverklaring	60

A. Bestuursverslag Stichting Lezen

1. Inleiding

Stichting Lezen is het landelijke kennis- en expertisecentrum voor leesbevordering en literatuureducatie. Wij zetten ons in voor het verbeteren van het leesklimaat en de leescultuur via leesbevordering en literatuureducatie van consultatiebureau tot beroepsonderwijs. De belangrijkste doelgroep bestaat uit intermediairs die werken met kinderen en jongeren van 0-20 jaar. Stichting Lezen stimuleert ouders/verzorgers, bibliothecarissen, leraren en medewerkers in de kinderopvang en jeugdgezondheidszorg om te zorgen voor een leesomgeving waarin kinderen willen, kunnen en blijven lezen.

De aanpak van Stichting Lezen wortelt in kennis en onderzoek. Wij werken steeds op het snijvlak van onderzoek en praktijk en zorgen voor een productieve wisselwerking daartussen. Deze wisselwerking is de basis van onze beleidscyclus en bepaalt de speerpunten van beleid en de in 2021 uitgevoerde activiteiten. Stichting Lezen doet en initieert wetenschappelijk onderzoek en verzamelt relevante kennis en onderzoeksgegevens die houvast en richting geven bij het maken van beleid en het verder ontwikkelen en verfijnen van de aanpak van leesbevordering thuis, in de jeugdgezondheidszorg, de kinderopvang, het onderwijs, het bibliotheekveld en het boekenvak. Stichting Lezen onderhoudt nauwe relaties met het werkveld, zodat wij actuele vraagstukken die zich in de praktijk voordoen snel kunnen signaleren, activiteiten en beleid voor leesbevordering en literatuureducatie kunnen afstemmen, en effectieve methodieken en instrumenten kunnen ontwikkelen en verspreiden.

1.1 Positie in het bestel en financieel kader

Als ondersteunende instelling voor leesbevordering en literatuureducatie in de culturele basisinfrastructuur (BIS) ontvangt Stichting Lezen middelen uit de cultuurbegroting van het ministerie van OCW. Deze basisfinanciering benutte Stichting Lezen in 2021 voor haar kerntaken zoals beschreven in het activiteitenplan 2021-2024: zorgen voor een solide kennisbasis, verrijken van de leesomgeving, bijdragen aan competente leesbevorderaars en verbreden van het leesoffensief/versterken van de leesbevordering.

Net als in de afgelopen jaren ontving Stichting Lezen in 2021 ook middelen uit het Actieprogramma Tel mee met Taal ter voorkoming en bestrijding van laaggeletterdheid. In dat kader leveren we een bijdrage aan de onderdelen BoekStart (mede gericht op taalarme gezinnen), de Bibliotheek *op school* en leesbevorderingsnetwerken van het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen, dat loopt van 2020 tot met 2024. De bijdrage voor de gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid werd verstrekt in de vorm van een afzonderlijke projectsubsidie. Daarnaast werkten we in 2021 aan de ontwikkeling van de website Lezeninhetpo.nl, waarvoor we in het kader van het Leesoffensief in 2020 een projectsubsidie van het ministerie van OCW ontvingen.

1.2 Reikwijdte van de verslaglegging

Deze verantwoording betreft de activiteiten van Stichting Lezen in het kader van de BIS in 2021. Stichting Lezen heeft daarnaast vanuit Tel mee met Taal een (vooralsnog tijdelijke) taak bij de preventie van laaggeletterdheid via het programma Kunst van Lezen (Maatregel 6A en 6B van Tel mee met Taal). Dit programma voeren wij sinds 2008 uit in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek. Tel mee met Taal maakt geen deel uit van het takenpakket van Stichting Lezen als onderdeel van de BIS, maar is daar wel steeds onlosmakelijker mee verbonden.

Deze verantwoording besteedt beknopt aandacht aan de resultaten en de activiteiten van Kunst van Lezen die invloed hebben op de structurele BIS-taken en de reguliere producten en activiteiten van Stichting Lezen. Een gedetailleerd overzicht van alle activiteiten van Kunst van Lezen is te vinden in het inhoudelijk jaarverslag 2021 van Kunst van Lezen.

Datzelfde geldt voor de activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van de Leescoalitie. Stichting Lezen is als voorzitter van de Leescoalitie actief betrokken bij de totstandkoming van het Leesoffensief en de verbreding en versterking van de Leescoalitie. Dit bestuursverslag gaat daar op hoofdlijnen op in. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar het inhoudelijk jaarverslag van de Leescoalitie.

1.3 Missie en visie

Stichting Lezen wil dat alle kinderen en jongeren opgroeien met lezen en uitgroeien tot competente en gemotiveerde (literaire) lezers die zich blijven ontwikkelen. Elk kind moet de kans krijgen om te ontdekken hoeveel plezier (voor)lezen kan geven. Om een passie voor lezen te ontwikkelen. Om te kunnen kiezen voor boeken die aansluiten bij hun belangstelling, leesniveau en literaire competenties. En om te durven kiezen voor boeken die uitdagen om verder te kijken en hoger te reiken. Daartoe genereert en verspreidt Stichting Lezen kennis over lezen en literatuureducatie en ondersteunen, inspireren en verbinden wij partijen en professionals op dit terrein.

Stichting Lezen fungeert als hefboom die instellingen binnen en buiten het letterenveld in beweging zet voor leesbevordering. Wij zorgen dat kinderen en jongeren gestimuleerd worden om te lezen, op allerlei momenten en manieren en door allerlei organisaties, maar steeds vanuit de consistente visie en aanpak die wij ontwikkelen en uitdragen.

Als kenniscentrum entameren en stimuleren we onderzoek en geven we kennis door. Als landelijke coördinerende ondersteuningsinstelling zijn we de verbindende factor die onderzoek en praktijk samenbrengt, stakeholders en beslissers in het letterenveld koppelt aan de wereld van onderwijs en opvoeding, die de Leescoalitie aanvoert en een eenduidig en stevig inhoudelijk fundament legt onder het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen. Als aanjager en ontwikkelaar zorgen we voor effectieve instrumenten en interventies voor leesbevordering.

1.4 Doelgroepen

Stichting Lezen is primair gericht op intermediairs: leraren, pedagogisch medewerkers in de kinderopvang, bibliotheek- en jeugdgezondheidszorgmedewerkers, boekhandelaren en niet te vergeten (groot)ouders. Zij vervullen een sleutelrol in de (lees)opvoeding van kinderen en jongeren. Ook studenten die worden opgeleid voor functies in onderwijs (pabo, lerarenopleidingen, onderwijsassistenten) en opvoeding (pedagogisch medewerkers) rekenen we tot de doelgroep. Onze activiteiten voor intermediairs en voor deze studenten zijn als educatief te bestempelen. Een secundaire doelgroep vormen de beleidsmedewerkers, bestuurders en koepelorganisaties in het onderwijs, de bibliotheeksector, de kinderopvang en de jeugdgezondheidszorg. Zij bepalen de ruimte die intermediairs krijgen om werk te maken van leesbevordering. Daarom wil Stichting Lezen hen bewust maken van de grote toegevoegde waarde van leesmotivatie, jeugdliteratuur en effectief en motiverend leesonderwijs voor de (taal)ontwikkeling en het toekomstig maatschappelijk functioneren van kinderen en jongeren. Vervolgens proberen we hen te activeren om binnen hun instellingen structureel werk te maken van leesbevordering.

2. Reflectie op 2021

2.1 Reflectie op de activiteiten in 2021

Op Prinsjesdag 2020 maakte minister Van Engelshoven bekend dat zij de komende vier jaar subsidie toekent aan Stichting Lezen voor de uitvoering van het meerjarenplan. Een aantal onderdelen van het activiteitenplan hebben wij op verzoek van de Raad voor Cultuur in mei 2021 nog voorzien van een nadere toelichting. De raad gaf in haar aanvullend advies aan dat zij deze toelichting als afdoende beschouwt.

We zijn verheugd dat raad en ministerie het belang van Stichting Lezen erkennen en dat Stichting Lezen ook de komende jaren als landelijke coördinerende ondersteuningsinstelling voor leesbevordering en literatuureducatie onderdeel van de culturele basisinfrastructuur blijft.

In 2021 is succesvol invulling gegeven aan voorgenomen activiteiten en nieuwe impulsen. Stichting Lezen heeft veel ondernomen om het lezen te stimuleren, intermediairs te ondersteunen in hun leesbevorderende taak, kennis en informatie te verstrekken en onderzoek te (laten) doen naar actuele en relevante onderwerpen. Ook werd er veel geïnvesteerd in het verder brengen van het Leesoffensief en het versterken van leesbevordering. Verderop in dit bestuursverslag is een uitvoeriger verslag van de activiteiten en prestaties opgenomen. Het inhoudelijk jaarverslag van Stichting Lezen bevat daarvan een volledige beschrijving.

Invloed van corona

Het coronavirus heeft veel impact gehad op onze manier van werken: voornamelijk werkend vanuit huis binnen een infrastructuur van onderwijs, bibliotheken, kinderopvang en consultatiebureaus die ook in 2021 lange periodes gesloten of beperkt toegankelijk was. Verderop in dit verslag gaan we meer in detail in op wat dit voor ons werk betekende.

Een van de gevolgen was dat leesbevorderingsprojecten, opleidingen en activiteiten minder vaak fysiek plaats konden vinden. Het team van Stichting Lezen legde ook in 2021 veel creativiteit aan de dag om de doelgroep van intermediairs toch te blijven bereiken. Er zijn digitaal en online veel bestaande oplossingen gebruikt, maar ook nieuwe uitgevonden. Dat bleek dikwijls verrassend efficiënt en effectief. De deelname aan en het bereik van congressen en kennisbijeenkomsten bijvoorbeeld werd dankzij de online beschikbare videoregistraties enorm vergroot.

Communicatie, altijd al een groot onderdeel van het coördinerende en verbindende werk van Stichting Lezen, bleef in 2021 belangrijk. In 2021 hebben wij flink geïnvesteerd in verbetering van onze communicatie, website, merkstrategie en huisstijl.

Breder communiceren; netwerk vergroten

Dagelijks werken wij met ons team hard aan het versterken en verbeteren van de leescultuur in Nederland. Veel van wat we doen is vooral zichtbaar voor de mensen die leesbevordering in praktijk brengen op scholen, in bibliotheken, in kinderopvang, op lerarenopleidingen of in consultatiebureaus en voor onze samenwerkingspartners. Minder zichtbaar zijn we voor de organisaties die meer op afstand staan. Dat was reden om in 2021 onze activiteiten en de effecten ervan breder te communiceren en meer in maatschappelijk perspectief te zetten. Zo kunnen we het draagvlak voor leesbevordering vergroten.

Voorlichting, bewustmaking en beïnvloeding van het beleid blijven met het oog hierop belangrijke taken. Stichting Lezen legt daarom de komende jaren prioriteit bij het vergroten van haar netwerk en het versterken en verbreden van de samenwerking met strategische partijen die ervoor kunnen zorgen dat er meer aandacht, tijd en geld komt voor leesbevordering in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg en de bibliotheek. We gaan met beleidsmakers en beslissers op deze terreinen het gesprek aan en blijven in gesprek over het belang van lezen en van een integrale aanpak van (laag)geletterdheid en leesbevordering.

Geletterdheid hoog op de politieke agenda

Wij zijn in gesprek met het ministerie van OCW en de Tweede Kamer om leesbevordering en het bestrijden van laaggeletterdheid hoog op de politieke agenda te zetten en te houden. Juist de coronacrisis en de gevolgen daarvan in het onderwijs nopen ertoe om met ambitie werk te maken van versterking van de leescultuur. Door extra aandacht voor probleemgroepen nu, en door inzet op een structurele, integrale aanpak van leesbevordering in de toekomst. De programma's BoekStart en de Bibliotheek *op school* bieden daarvoor een goede basis.

We staan nu op een bijzonder moment in de tijd, waar veel samenkomt: de recente start van de nieuwe BIS-periode, de corona-crisis die de noodzaak van werken aan geletterdheid heeft versterkt, er is een nieuw kabinet dat met het Masterplan Basisvaardigheden flink wil investeren in het verhogen van taal- en rekenvaardigheden en werkt aan een nationaal Leesoffensief dat langzaam vorm krijgt. Kortom: De noodzaak van leesbevordering is groot en de verwachtingen zijn hoog, ook ten aanzien van Stichting Lezen. Onze opdracht nemen wij serieus. Veel vragen zijn nog actueel. Welke impact heeft de coronacrisis op de middellange termijn? Welke veranderingen zijn er nodig om leesbevordering minder kwetsbaar te maken? Welke ondersteuning kunnen wij als Stichting Lezen daarbij bieden? Wat betekent dit voor onze rol in het bestel? Ook komend jaar zullen wij de antwoorden op deze en andere vragen verkennen.

2.2 Reflectie op exploitatieresultaat en financiële positie

Voor de planperiode 2021-2024 heeft het ministerie van OCW Stichting Lezen structureel in totaal € 8.360.552 toegekend; een bedrag van € 2.090.138 per jaar. Inclusief loon- en prijsbijstellingen bedraagt de BIS-subsidie voor 2021 € 2.133.286.

Tevens ontving Stichting Lezen in 2021 € 3.350.000 uit het Actieprogramma Laaggeletterdheid Tel mee met Taal (2020-2024) voor de uitvoering van Kunst van Lezen. Hiervan is ultimo 2021 € 600.005 niet besteed. De bijdrage in de jaarrekening bedraagt € 2.749.995.

Ultimo 2020 was € 477.262 niet besteed. Na indienen van een nadere begroting voor besteding van dit bedrag mocht dit ook in 2021 besteed worden. In 2021 is van dit bedrag € 471.256 besteed. Het niet bestede bedrag ad. € 6.006 wordt in 2022 uitgegeven, indien OCW daarmee akkoord gaat. Voor het project Gemeentelijke Gezinsaanpak (2020-2024) kende OCW in 2020 € 999.800 toe. Hiervan is in 2021 € 247.309 besteed. Totale besteding tot en met 2021 is € 265.709.

Ten slotte stelde het ministerie van OCW in 2020 € 150.000 beschikbaar voor de organisatie en coördinatie van De Leescoalitie in 2020 en € 75.000 om in het kader van het Leesoffensief de website Lezeninhetpo.nl te ontwikkelen. Deze additionele middelen bedragen samen € 225.000. Hiervan is in 2020 € 142.730 besteed en in 2021 € 47.896. In 2022 zal nog € 34.374 worden besteed aan de afronding van de werkzaamheden voor website Lezeninhetpo.nl, die vanwege de coronacrisis en -maatregelen vertraging heeft opgelopen. Bij brief van 15 december 2021 heeft het ministerie van OCW goedkeuring verleend voor verlenging van de periode waarbinnen de activiteiten moeten worden afgerond.

Voor de coördinatie van De Leescoalitie verstrekten het ministerie van OCW, tot teleurstelling van Stichting Lezen en de Leescoalitiepartners, in 2021 geen bijdrage.

Financieringsmix

Voor Stichting Lezen als ondersteunende instelling gelden voor publieksbereik en eigen inkomsten andere eisen dan voor producerende instellingen. Onze financieringsmix is zodanig dat we met de BIS-subsidie onze kerntaken bekostigen: onderzoek, kennisdeling en deskundigheidsbevordering, ontwikkeling en vernieuwing van interventies voor een stimulerende leesomgeving en inhoudelijke en strategische coördinatie en samenwerking.

Eigen inkomsten uit activiteiten en producten zijn gering. Brede beschikbaarheid en toegankelijkheid van met overheidsmiddelen gegenereerde kennis en informatie zijn het uitgangspunt, aansluitend bij de opdracht in het kader van de BIS. Publicaties en informatie stellen we dan ook gratis digitaal beschikbaar. Voor congressen en gedrukte materialen vragen we een bescheiden bijdrage. Daarnaast blijven we inzetten op verwerving van incidentele middelen en sponsoring voor tijdelijke of aanvullende activiteiten en een breed netwerk van partners om het inhoudelijke en financiële draagvlak voor onze activiteiten te vergroten. Stichting Lezen verwierf in 2021 € 336.515 aan publieke en private projectbijdragen voor nieuwe projecten en aanvullingen op de kernactiviteiten. In 2021 betrof dit onder andere bijdragen van Stichting De Versterking, het Nederlands Letterenfonds en Fonds 21. Ook kregen we via de Stichting CPNB geld van de VriendenLoterij. De Leescoalitiepartners dragen bij aan de Leescoalitie-activiteiten en de VriendenLoterij verleende in 2019 een eenmalige schenking van € 400.000 ter versterking van de Leescoalitie en drie campagnes in de periode 2019-2024. Deze schenking is in 2019 toegevoegd aan het bestemmingsfonds VriendenLoterij, waaraan in 2021 € 48.998 onttrokken werd. In 2020 ontving Stichting Lezen € 632.649 van het in 2019 bekendgemaakte legaat van mevrouw Elema. Dit is ondergebracht in een bestemmingsfonds Tante Anne Fonds. In 2021 is hieraan € 4.762 onttrokken.

Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat over 2021 bedraagt 120.765. Er werd € 192.310 toegevoegd aan de bestemmingsreserve OCW BIS 2021-2024. Er werd € 44.801 onttrokken aan de bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2017-2020. Een bedrag van € 48.998 werd onttrokken aan het bestemmingsfonds VriendenLoterij. Er is € 27.016 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Leescoalitie. Tot slot is een bedrag van € 4.762 onttrokken aan het bestemmingsfonds Tante Anne Fonds.

Bij Kunst van Lezen liep ook in 2021 een flink aantal projecten vertraging op door de voortdurende maatregelen als gevolg van de pandemie. In 2021 is veel tijd besteed aan de uitvoering van de uitgestelde projecten uit 2020. Een deel van de projecten uit 2021 zal in 2022 uitgevoerd worden. De toekenning voor de Gemeentelijke Gezinsaanpak ontving Stichting Lezen halverwege oktober 2020. Door de coronamaatregelen en de late toekenning is het project later opgestart dan gepland. Ook in 2021 werd de uitvoering van het project gehinderd door de voortdurende pandemie. De kosten voor de coördinatie van de Leescoalitie vielen door de coronacrisis lager uit. Deze zijn in verband met het mogelijk uitblijven van een toekenning van het ministerie van OCW bewust zo laag mogelijk gehouden.

Toelichting verschillen begroting en resultaat

Er is sprake van onderbesteding bij zowel de BIS-activiteiten van Stichting Lezen als bij Kunst van Lezen. Dit is grotendeels gerelateerd aan corona. Door de coronamaatregelen konden activiteiten en projecten niet of in mindere mate doorgaan, of kostte het meer moeite ze op te starten waardoor ze deels zijn doorgeschoven naar 2022. Naar aanleiding van de midterm review is in september 2021 na bespreking met de raad van toezicht de prognose 2021 naar beneden bijgesteld.

		Begroting 2021	Jaarrekening 2021
1.	Een solide kennisbasis	315.808	280.992
2.	Een rijke leesomgeving	819.243	706.579
3.	Competente leesbevorderaars	420.590	392.002
4.a	Leesoffensief en versterking leesbevordering	111.947	79.942
4.b	Leescoalitie	211.084	313.876
5.	Extern gefinancierd	155.250	107.596
6.	Beheerlasten	583.000	528.111
7.	Kunst van Lezen – Tel mee met Taal	3.827.262	3.243.302
8.	Kunst van Lezen – Gemeentelijke gezinsaanpak	293.133	247.309
9.	Vervallen bijdrage verplichting	0	-/- 11.667
	Totaal lasten	6.737.317	5.888.042

Ad 1. Een solide kennisbasis

We maakten minder kosten voor onderzoekscommunicatie en onderzoekspublicaties. Bij een deel van de lopende onderzoeken liep de dataverzameling vertraging op.

Ad 2. Een rijke leesomgeving

We maakten minder kosten in verband met het doorbelasten van personeelskosten, lagere projectkosten en het niet doorgaan van projecten.

Ad 3. Competente leesbevorderaars

We maakten minder kosten door afgelasting van de NOT in verband met corona, er zijn brochures doorgeschoven naar 2022 en de kosten van de (nieuwe) websites vielen lager uit.

Ad 4 a. Een breed leesoffensief en versterking leesbevordering

We maakten minder kosten voor strategische positionering en de Kinderboekenambassadeur. De verkiezing van een nieuwe Dichter des Vaderlands werd verschoven naar 2022.

Ad 4b. Leescoalitie

We maakten meer kosten als gevolg van het doorschuiven van de kosten van lezeninhetpo.nl van 2020 naar 2021.

Ad 5. Extern gefinancierd

Door corona zijn de kosten voor extern gefinancierde projecten lager uitgevallen. Enkele projecten gefinancierd door De Versterking vonden geen doorgang of zijn vertraagd. Activiteiten met financiering van het Tante Anne Fonds liepen vertraging op.

Ad 6. Beheerlasten

Personeelslasten waren lager dan geraamd omdat er nog geen teamleider Bedrijfsvoering is aangenomen. Advieskosten vielen lager uit, de nieuwe huurovereenkomst leidde tot lagere kosten en de kosten voor herinrichting kantoor zijn vertraagd door de pandemie.

Ad 7. Kunst van Lezen (Tel mee met Taal)

Het door corona ontstane overschot 2020 van € 477.262 is vrijwel geheel besteed in 2021. Het in 2021 ontstane overschot (€ 600.005) is enerzijds ontstaan vanwege coronalockdowns die in 2021 voortduurden en die opnieuw leidden tot uitstel van een deel van de activiteiten, en anderzijds door prioritaire besteding van het overschot van 2020. Het overschot van 2021 kan in de jaren 2022-2024 besteed worden. In de werkbegroting 2022 wordt hier rekening mee gehouden; volgend jaar zal een deel van de opgelopen vertraging ingehaald worden.

Ad 8. Kunst van Lezen - Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (GGG)

Omdat deze activiteiten pas eind 2020 opgestart konden worden, zijn de bestedingen in 2020 achtergebleven. In 2021 zijn de bestedingen op het gebied van monitoring, evaluatie, kennisopbouw en kennisdeling achtergebleven. In de jaren 2022-2024 zal dit alsnog ingelopen worden.

Een deel van de voorgenomen activiteiten in 2022 is afhankelijk van het herstellend vermogen na de coronacrisis van bibliotheken, het onderwijs en andere organisaties. Daarbij houden we er rekening mee dat we ook in 2022 flexibel moeten zijn in onze aanpak.

Voor het volledige financieel verslag wordt verwezen naar de jaarrekening 2021.

2.3 Reflectie op de risico's en het risicomanagement

Realisatie van voornemens en verankering en bestendiging van leesbevordering, ook financieel, had en heeft onze aandacht.

De inkomsten van Stichting Lezen bestaan vooral uit de vierjaarlijkse bijdrage van het ministerie van OCW voor de reguliere activiteiten (BIS-subsidie 2021-2024) en de bijdrage voor Kunst van Lezen en de Gemeentelijke gezinsaanpak uit het actieplan Tel mee met Taal (2020-2024).

De begroting 2022 is in concept besproken met de auditcommissie op 24 september 2021 en goedgekeurd in de vergadering van de raad van toezicht op 12 november 2021.

De begroting 2021 is afgestemd op de meerjarenbegroting 2021-2024; de daarin begrote lasten voor beheer, activiteiten en Kunst van Lezen zijn leidend. De begroting 2022 is aangepast aan de resultaten van het voorgaande jaar en op grond van loon- en prijsbijstelling door het ministerie van OCW. Daarnaast zijn er voor aanvullende activiteiten ook in 2021 externe middelen verworven die niet in de (meerjaren)begroting waren opgenomen, omdat onze capaciteit voor fondsenwerving beperkt is en dit zeer arbeidsintensief werk is met onzekere uitkomsten.

Stichting Lezen houdt de vrij besteedbare algemene reserve aan om de overheadkosten gedurende een bepaalde tijd te kunnen betalen, mocht de subsidie vanuit OCW onverhoopt wegvallen en Stichting Lezen daarvoor vanuit OCW geen vergoeding zou ontvangen. Deze reserve dient ook voor onvoorziene kosten, bijvoorbeeld in geval van langdurige ziekte van personeel waarvoor de stichting via de verzuimverzekering slechts gedeeltelijk gecompenseerd wordt.

Om zicht te krijgen op de gevolgen van het eventueel wegvallen van de Kunst van Lezen-middelen, hebben wij in 2017 een zogenoemde stresstest uitgevoerd. Hieruit bleek dat de BIS-opdracht van de stichting niet in gevaar komt als Kunst van Lezen stopt. Het is zo goed als zeker dat Stichting Lezen in afgeslankte vorm als ondersteunende instelling met een coördinerende taak in de BIS goed kan blijven functioneren. Een dergelijk scenario heeft uiteraard niet de voorkeur, omdat daarmee een belangrijk deel van de infrastructuur voor leesbevordering zou wegvallen. In 2022 zullen wij opnieuw een stresstest doen.

In 2021 zijn wij met het ministerie verkennend in gesprek gegaan over de balans in de activiteiten die voortvloeien uit de BIS en Tel mee met Taal en over de manier waarop de activiteiten na de komende subsidieperiode het best vormgegeven kunnen worden. Dat betreft ook de activiteiten voor de Leescoalitie.

Stichting Lezen heeft met projectsubsidies van OCW vanaf het begin een initiërende en coördinerende rol in het Leesoffensief vervuld. Mede op verzoek van OCW nemen we hierin ook de komende periode het voortouw. De BIS biedt echter onvoldoende ruimte voor deze inmiddels omvangrijke werkzaamheden, die extra inzet van de directeur-bestuurder vergen en meer capaciteit voor de afstemming tussen de coalitieleden en tussen de Leescoalitie en andere strategische partijen.

Dat er veel van de Leescoalitie en Stichting Lezen als penvoerder wordt gevraagd, is een mooie ontwikkeling en geeft blijk van waardering van onze inzet. Dit betekent echter wel dat we ons moeten beraden over de noodzakelijke (ondersteunings-)structuur en de financiering van de Leescoalitie. Om het toegenomen werk van de Leescoalitie mogelijk te maken, het Leesoffensief werkelijk gestalte te geven en steun te krijgen van belangrijke spelers in het veld, is extra inzet nodig. Daarbij gaat het om de algemene leiding, de coördinatie van gesprekken met het veld, de strategie, de communicatie en belangenbehartiging. Stichting Lezen heeft hiervoor als penvoerder van de Leescoalitie in 2020 van het ministerie een projectsubsidie ontvangen en was in overleg over additionele financiering voor de komende jaren. Voor 2021 werd een nieuwe projectaanvraag voorbereid, maar deze is, tot grote teleurstelling van Stichting Lezen en Leescoalitiepartners, helaas niet door het ministerie gehonoreerd. Vanwege onzekerheid over deze projectsubsidie zijn de kosten voor de Leescoalitie in 2021 zo laag mogelijk gehouden en heeft Stichting Lezen de personeelskosten voor de Leescoalitie voor eigen rekening genomen. Om het ontstane tekort voor organisatie en

coördinatie te dekken is een bedrag van € 50.667 onttrokken aan de bestemmingsreserve Leescoalitie. Met het ministerie is begin 2022 een gesprek gevoerd over deze gang van zaken. Ook zijn we in gesprek over mogelijkheden voor ondersteuning in 2022.

2.4 Realisatie doelstellingen 2021

2.4.1 Een solide kennisbasis

Wetenschappelijke en *evidence based* kennis is het fundament waar we al onze andere activiteiten op bouwen. Wij werken steeds op het snijvlak van onderzoek en praktijk en zorgen voor een productieve wisselwerking daartussen. We versterkten ook in 2021 het fundament onder ons werk door nieuw onderzoek te (laten) doen en nieuwe partnerschappen aan te gaan.

Corona en onderzoek

De coronacrisis had grote gevolgen voor veel van onze activiteiten. De onderzoeksachterstanden uit 2020 liepen we in, maar door de nieuwe lockdowns en het terugkerende afstandsonderwijs liepen sommige onderzoeksprojecten ook in 2021 vertraging op. Dat gold met name voor projecten die afhankelijk zijn van dataverzameling in de klas of bij gezinnen thuis. Ook lag het aantal externe onderzoeksaanvragen waarin we participeerden lager dan voorheen.

Stichting Lezen en Kunst van Lezen samen voor praktijkgericht onderzoek

Stichting Lezen en Kunst van Lezen raakten in toenemende mate en op steeds meer vlakken met elkaar verweven. Leesbevordering en het bestrijden van laaggeletterdheid vergen immers een geïntegreerde aanpak. Sommige onderzoeken die via de lijn van Kunst van Lezen liepen, raakten ook aan de onderzoeksagenda van Stichting Lezen. De inhoudelijke samenwerking op het gebied van onderzoek is goed voor de doorgaande leeslijn: de integrale, onderbouwde en effectieve aanpak van leesbevordering die Stichting Lezen voor ogen heeft en die de basis vormt voor Kunst van Lezen. De samenwerking met Kunst van Lezen is bovendien van groot belang omdat die garant staat voor onderzoek dat voortkomt uit en relevant is voor het dagelijks werk van de professionele leesbevorderaars.

Wisselende thema's en lange lijnen

We werkten in 2021 net als in voorgaande jaren met een dynamische meerjarige onderzoeksagenda, die voor de periode 2021-2024 in ieder geval de volgende thema's bevat:

- lezen in een multimediale omgeving
- meervoudige geletterdheid
- de sociale lezer
- diversiteit en inclusie
- leesmotivatie en leesweerstand

Actuele ontwikkelingen in en nieuwe behoeften van het werkveld kunnen leiden tot aanvullingen op deze agenda. Zo voegden we in 2021 de relatie tussen leesgedrag, leesprestaties en corona toe, omdat duidelijk was dat corona op dit gebied een grote impact heeft en het onderwijs houvast zocht bij het aanpakken van de ontstane leer- en leesachterstanden. Behoeften van derden geven incidenteel ook aanleiding tot onderzoek buiten de agenda om, zoals de inventarisatie van de raakvlakken tussen leesbevordering en cultuureducatie die we dit jaar uitvoerden.

In en met de Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB) voerden we de jaarlijkse trendmeting uit naar het lees-, koop- en leengedrag van de Nederlandse bevolking en deden we actueel thematisch onderzoek naar digitaal lezen, inclusiviteit en diversiteit en leesopvoeding van professionals.

Als vast onderdeel van ons onderzoekswerk voerden we metingen uit naar het bereik en effect van leesbevordering in het algemeen en de activiteiten van Stichting Lezen en Kunst van Lezen in het

bijzonder. Ook hielden we door zogenaamde stand-van- zakenonderzoeken de vinger aan de pols van de leescultuur in Nederland.

Meer zaaien dan oogsten

Het eerste jaar van een nieuwe planperiode is er altijd meer een van zaaien dan van oogsten. We bereidden volgens plan nieuwe onderzoeken voor en het lukte om een deel daarvan ook daadwerkelijk op te starten. Ook begonnen we met enkele projecten uit 2020 die vertraagd waren door de pandemie. De afronding en publicatie van veel van die onderzoeken is voorzien in 2022. Het aantal nieuw opgestarte onderzoeken komt zodoende veel hoger uit dan we in het activiteitenplan hadden voorzien en het aantal onderzoekspublicaties juist een stuk lager. We verwachten dat dit onder normale omstandigheden volgend jaar weer in balans komt. Het bereik van onze onderzoekspublicaties was dit jaar boven verwachting groot; het aantal downloads oversteeg het streefgetal van 25.000 à 30.000 met zo'n 10%.

Onderzoek is teamwork

Voor onze onderzoekstaak werkten we zoals altijd veel samen met onderzoeksbureaus, universiteiten en diverse vaste en incidentele consortia.

De leerstoelen van 'onze' hoogleraren Eliane Segers (Universiteit Twente) en Roel van Steensel (Vrije Universiteit) werden in 2021 positief geëvalueerd en mogen weer vijf jaar voortgezet worden. Dat is van groot belang, ook om studenten enthousiast te maken voor het onderzoeksgebied lezen en leesbevordering. Als consortium- of kennispartner waren we regelmatig betrokken bij het schrijven en indienen van onderzoeksaanvragen die de kennisbasis kunnen versterken.

Ook dit jaar werden we in onze eigen onderzoeken bijgestaan door verschillende stagiaires. Extra verrijkend was de aanwezigheid van een onderzoekstagiaire met een Palestijnse achtergrond die ons op het spoor zette van literatuur en onderzoek uit niet-westerse gebieden en onze blik daarmee verbreedde.

Stichting Lezen is al jaren vaste partner in de Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB). In 2021 startten we bovendien een structurele samenwerking KVB Boekwerk en CenterData (Universiteit Tilburg) om samen regelmatig verdiepend onderzoek te doen. In 2021 keken we in dit verband naar het verband tussen leesgedrag en andere variabelen, zoals financiële situatie, gezinssamenstelling en persoonlijkheid.

2.4.2 Een rijke leesomgeving

Stichting Lezen streeft naar een rijke leesomgeving voor alle kinderen gedurende hun hele kindertijd en jeugd. We maken die omgevingen niet zelf, maar helpen om die tot stand te brengen in de kinderopvang, in het onderwijs, thuis en in de bibliotheek. We doen dat met een combinatie van incidentele interventies (campagnes) en structurele interventies (in het kader van Kunst van Lezen).

Corona en de leesomgeving

Veel campagne-activiteiten die we in het kader van de verrijking van de leesomgeving organiseerden, kregen noodgedwongen weer een digitale vorm. Dat zorgde weliswaar voor een groter bereik dan normaal, maar toch geven we voor feestelijke finales en andere bijeenkomsten met jonge lezers de voorkeur aan fysiek bijeenkomsten. Wat online werkt en wat niet, hangt deels af van de aard, het doel en de doelgroep van de bijeenkomst. Als het streven is om impact te hebben op en interactie te krijgen met kinderen en jongeren, dan werkt een live-event het beste. Voor bijeenkomsten met leesbevorderaars voor informatievoorziening over de campagnes is een digitale vorm juist goed geschikt gebleken.

Niet alle geplande activiteiten konden doorgaan. Desondanks hebben we onze streefcijfers voor wat betreft het aantal activiteiten op het gebied van de rijke leesomgeving gehaald. Ook het bereik ligt boven het streefgetal.

De groei van BoekStart stagneerde doordat bibliotheekmedewerkers lange tijd niet welkom waren op consultatiebureaus en bij de kinderopvang. Ook liep de uitvoering van stimuleringsregelingen voor de Bibliotheek *op school* op mbo's en pabo's vertraging op. Goed nieuws was dat veel scholen juist door de extra leesachterstanden meer dan ooit doordrongen raakten van het belang van leesbevordering en besloten een deel van de NPO-gelden te besteden aan extra boeken en/of aan de samenwerking met de bibliotheek.

Stichting Lezen en Kunst van Lezen samen voor brede benadering

Tekenend voor de toenemende verwevenheid met Kunst van Lezen is dat Stichting Lezen leesplezier, leesmotivatie en leesbevordering steeds meer en steeds beter integreert. We bewegen van leesbevordering in enge zin, met de focus op leesplezier, naar een veel bredere benadering. Dat was ook terug te zien in de campagnes, die op scholen en in de kinderopvang meer ingebed raken in de aanpak van BoekStart en de Bibliotheek *op school*. De jaarkalender vol met kortdurende interventies in de vorm van campagnes wordt zo steeds beter ingezet ter ondersteuning en versterking van de structurele interventies die we in het kader van Kunst van Lezen doen.

2.4.3 Competente leesbevorderaars

Om kinderen en jongeren aan het lezen te krijgen en te houden, zijn leesbevorderaars nodig die weten wat ze (moeten) doen. Stichting Lezen brengt haar kennis via allerlei kanalen en op allerlei manieren over aan de (toekomstige) professionals in de kinderopvang, het onderwijs en de bibliotheken.

Corona en de competente leesbevorderaars

Kennisdelen doen we normaliter graag in bijeenkomsten waar mensen elkaar in levenden lijve kunnen ontmoeten. Toch hadden we op basis van de ervaringen uit 2020 al geconcludeerd dat onlinebijeenkomsten voor veel vormen van kennisdeling heel geschikt zijn. Bijkomend voordeel is dat we met onlinebijeenkomsten soms een breder en gedeeltelijk nieuw publiek bereiken en zo ons netwerk van intermediairs uitbreiden. De drempel is immers lager, door het ontbreken van reistijd, doordat de bijeenkomsten vaak korter duren en doordat er soms opnames worden gemaakt die mensen later kunnen terugkijken.

Het is vanwege privacy- en kostenoverwegingen niet mogelijk om alle evenementen vast te leggen op video. Bovendien loont dat ook niet altijd, omdat sprekers vaak niet willen dat we een presentatie langer dan een aantal maanden online beschikbaar stellen.

Hybride en online evenementen blijven voor Stichting Lezen van toegevoegde waarde, ook na de pandemie. Daarbij is het zaak de vorm te zoeken die past bij het doel, de doelgroep en het onderwerp dat we aansnijden. Niettemin blijft het ook waardevol om elkaar te ontmoeten, zeker als het gaat om nieuwe relaties, netwerken, het opdoen van inspiratie en het leggen van verbinding tussen verschillende organisaties en personen. In 2022 ontwikkelen we een strategie waarin we al deze ervaringen meenemen.

Verschillende bijeenkomsten zijn vanwege corona helemaal niet doorgegaan. Dat gold voor de tweejaarlijkse onderwijsbeurs NOT waar Stichting Lezen altijd vertegenwoordigd is, en voor de conferentie Het Schoolvak Nederlands (HSN). Desondanks hebben we ons streefcijfer van 20 activiteiten overtroffen: het werkelijke aantal activiteiten bedroeg 25. Ook het beoogde bereik wisten we ruimschoots te halen.

Corona maakte het lastig om onze trainingen goed uit te voeren. We hebben tijdens de pandemie ervaren dat opleidingen waarin een actieve bijdrage van de deelnemer gevraagd wordt, effectiever zijn als ze op locatie plaatsvinden. Niettemin ontwikkelden we van verschillende (onderdelen van) opleidingen een online of een hybride variant, zodat opleidingen niet stil hoeven vallen als deelnemers niet fysiek bij elkaar kunnen komen. Mede daardoor hebben we op het gebied van trainingen de achterstanden kunnen inlopen die in 2020 waren ontstaan. In 2022 verwachten we weer helemaal bij te zijn.

Stichting Lezen en Kunst van Lezen samen voor één sterke website

Van voortgaande integratie tussen de activiteiten van Stichting Lezen en Kunst van Lezen is op het gebied van opleidingen geen sprake, simpelweg omdat die integratie er vanaf de start van Kunst van Lezen altijd al is geweest. Bij alle opleidingen die in het kader van BoekStart en De Bibliotheek op school worden ontwikkeld en verzorgd, was en bleef Stichting Lezen ook in 2021 als inhoudelijk ontwikkelpartner nauw betrokken. Zie verder bijlage 1 over Kunst van Lezen.

Van verregaande integratie was wel sprake wat betreft de websites van Stichting Lezen en Kunst van Lezen. De websites van Kunst van Lezen en de onderzoeksite Leesmonitor.nl zijn volledig geïntegreerd in de geheel vernieuwde corporate website Lezen.nl. Zo kunnen leesbevorderaars alles wat ze willen weten over leesbevordering, activiteiten, opleidingen en onderzoek op één plek overzichtelijk bij elkaar vinden. De website is in lijn met de nieuwe huisstijl die we in 2021 lieten maken en sluit aan op de in 2020 ontwikkelde merkenstrategie. De huisstijl is ondersteunend aan de verbetering van de online zichtbaarheid en herkenbaarheid van Stichting Lezen.

Zoals te verwachten was, lag het bereik van de nieuwe site in 2021 iets lager dan dat van de oude sites samen in de jaren daarvoor. Sinds de zomer vertoonden de bereikcijfers gelukkig een gestaag stijgende lijn, zodat we er vertrouwen in hebben dat we het nagestreefde bereik volgend jaar zeker weer zullen halen.

Kennisdeling over de gevolgen van de pandemie voor het lezen

De gevolgen van de pandemie voor het leesgedrag en de leesprestaties waren onderwerp van kennisoverdracht aan het brede werkveld van de leesbevorderaars. We hebben daarover ook in 2021 (zie hoofdstuk 2) het nodige onderzoek gedaan en verzameld. Op onze website, in het onderdeel Leesmonitor, publiceren we feiten en cijfers over lezen, kopen en lenen tijdens de coronacrisis. Onderzoeksresultaten over de impact van de schoolsluitingen op de leesprestaties van kinderen hebben we op de website gezet, maar ook actief gedeeld in leesbevorderingsnetwerken. Op de website hebben we een speciale zoekfilter voor corona aangemaakt, zodat alle corona-gerelateerde informatie makkelijk vindbaar is voor bezoekers.

Het jaarlijkse Leesmonitor Magazine stond in het teken van onderzoek naar *(On)gelijke kansen in taal en lezen*. Directe aanleiding hiervoor was, dat onderzoek liet zien dat de kansenongelijkheid tijdens de coronacrisis verder is toegenomen. Vrijwel alle leerlingen bleken leervertraging te hebben opgelopen in leesvaardigheid tijdens de pandemie, maar dit effect bleek vooral groot en langdurig onder groepen leerlingen die ook voor de coronacrisis al minder kansen hadden in het onderwijs.

Meer interactie

Het publiceren van nieuwe kennis die we uit onderzoek opdoen, is altijd een belangrijke taak geweest van Stichting Lezen. De laatste jaren, en zeker in 2021, organiseerden we daaromheen ook steeds meer online interactie binnen het werkveld en tussen onze eigen medewerkers en het werkveld. We creëerden een levendige wisselwerking tussen praktijk en onderzoek, onder andere door gebruik te maken van platformen als BiebtotBieb en het beheren van Facebookgroepen voor docenten. Op die platform speelden we een actieve rol in het bevorderen van gesprekken tussen verschillende professionals. Niet alleen door te zenden, maar ook door gesprekken voortdurend te voeden en te voeren.

2.4.4. Leesoffensief en versterking op leesbevordering

Om de verslechtering van de leesvaardigheid te keren en te zorgen dat kinderen weer graag en goed gaan lezen, is de actieve steun nodig van veel maatschappelijke en bestuurlijke partijen. Stichting Lezen zet haar kennis en overtuigingskracht in om die steun te verwerven.

Corona en de versterking van de leesbevordering

Lezen stond in 2021 in de hele samenleving hoog op de agenda. Politiek, onderwijs en media raakten ervan doordrongen dat de tanende leesvaardigheid en leesmotivatie van kinderen en jongeren een groot maatschappelijk probleem is dat met verve aangepakt moeten worden. De pandemie en de bijbehorende perioden van schoolsluiting en afstandsonderwijs, hebben de leer- en leesachterstanden flink verergerd. Bij technisch en begrijpend lezen is de schade in het hele onderwijs groot, maar het zijn de vmbo'ers die de grootste klappen kregen. Zij zijn gemiddeld een heel schooljaar achteropgeraakt. Dat betekent een nog verdere vergroting van de kansenongelijkheid. De gevolgen van de pandemie voor de leesvaardigheid zijn zo ernstig en zo onontkoombaar, dat de noodzaak van leesbevordering nu breed onderschreven wordt.

Stichting Lezen goed in positie

Er gaan steeds meer stemmen op voor een structureel leesbevorderingsbeleid dat stevig verankerd is in kinderopvang en onderwijs en dat kansenongelijkheid tegengaat. Alle daarbij betrokken partijen weten Stichting Lezen te vinden. Dat is enerzijds onze eigen verdienste: we hebben hard aan de weg getimmerd, veel nuttige kennis en ideeën aangereikt, een sterke Leescoalitie gevormd en ons goed geprofileerd. Onze investeringen in nieuwe en bestaande relaties lonen en de samenhang tussen (producten en activiteiten van) Stichting Lezen en Kunst van Lezen wordt steeds meer gezien en op waarde geschat. Anderzijds is het een neveneffect van de maatschappelijke aandacht voor de leesproblemen van de jeugd. Stichting Lezen is daardoor beter dan ooit in positie om voorop te gaan in leesbevordering en te zorgen voor een goed gecoördineerde operatie ter versterking van het lezen.

Een mooi voorbeeld daarvan is de totstandkoming van de praktijkkaarten over de BoekStartCoach, BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* primair onderwijs. Die maakten we op verzoek van het werkveld. We hebben er niet voor op deuren hoeven kloppen, maar zijn binnengevraagd: we hebben je nodig, kom helpen. Dat zien we als een teken dat we ons werk goed doen.

Van woorden naar daden

Steeds meer partijen kwamen daadwerkelijk in actie om het Leesoffensief te steunen en kracht bij te zetten. Dat is mede te danken aan de inzet en de effectiviteit van de Leescoalitie. In dit samenwerkingsverband onder aanvoering van Stichting Lezen maken zeven sterke letterenpartners zich hard voor versterking van de leescultuur in al z'n facetten: van het terugdringen van laaggeletterdheid tot het stimuleren van mensen tot het lezen van literatuur. Stichting Lezen, KB Nationale Bibliotheek, Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, Vereniging van Openbare Bibliotheken, Nederlands Letterenfonds, Literatuurmuseum / Kinderboekenmuseum en Stichting Lezen & Schrijven staan als Leescoalitie altijd en overal op de bres voor lezen en geletterdheid en werven nieuwe partners die daaraan kunnen en willen bijdragen.

In 2021 zagen we dat OCW het initiatief nam om een actieagenda op te stellen. Dat leesbevordering steun kreeg vanuit nieuwe programma's (Leesoffensief, NPO, Bibliotheekconvenant en netwerkagenda). Dat voor slepende problemen, zoals de controverse rond de leenrechtvergoeding voor schoolbibliotheken, mede dankzij onze inzet eindelijk een oplossing in zicht kwam.

Maar er blijft genoeg te wensen over. Vooral structurele financiering van leesbevordering vanuit de onderwijsbegroting blijft een groot streven. Een goede plaats voor leesbevordering in het vernieuwde curriculum en in het Masterplan Basisvaardigheden kan een goede stap in die richting zijn.

Onder de noemer Leesoffensief en versterking op leesbevordering hadden we vier activiteiten gepland en een bereik van 1 miljoen mensen. Beide doelen hebben wij ruimschoots gehaald.

2.2.5 Totaaloverzicht prestatie-indicatoren

Tabel 1

Totaaloverzicht activiteiten bereikcijfers prestatie-indicatoren

Doel	Activiteiten 2021	Bereikcijfers 2021
17 onderzoeksactiviteiten in 2021. Daarmee bereiken we per jaar tussen de 25.000 en 30.000 professionals die digitaal onze publicaties downloaden en zich daarmee voeden met de nieuwste (onderzoeks)inzichten.	19 onderzoeksactiviteiten	33.068 downloads
11 campagnes en projecten in 2021. Daarmee bereiken we 30.000 à 35.000 instellingen en professionals die met onze projecten en campagnes werken en zo het leesvirus doorgeven aan kinderen en jongeren.	14 campagnes en projecten	35.319 instellingen en professionals
9 kennisbijeenkomsten in 2021. Daarmee bereiken we 1.500 à 3.000 professionals die onze congressen bezoeken, plus nog 2.000 professionals die ons op de tweejaarlijkse NOT-onderwijsbeurs ontmoeten. Met hen spreken we over de beste manier om leesbevordering uit te voeren.	11 kennisbijeenkomsten	7.376 (NOT ging niet door)
3 websites in 2021. Daarmee bereiken we 140.000 à 160.000 geïnteresseerden die we via onze websites, sociale media- en/of nieuwsbrieven informeren en inspireren om praktisch aan de slag te gaan als leesbevorderaar.	4 websites	167.038 bezoekers
5 soorten gedrukte informatiepublicaties (o.a. tijdschrift Lezen, brochures, infographics) in 2021. Daarmee voorzien we 25.000 à 35.000 afnemers van praktische informatie en inspiratie.	9 soorten gedrukte publicaties	50.940 stuks gedrukte publicaties (totaal van de oplagen)
4 strategische activiteiten in 2021. Het gaat o.a. om onze ambassadeurs en om de campagnes van de Leescoalitie. Daarmee bereiken we circa 1.000.000 mensen (breed publiek) die we laten zien hoe leuk en inspirerend lezen kan zijn.	5	53.315.777 contacten*

*Het gaat hier niet om unieke personen maar om het aantal keer dat we iemand hebben bereikt of geïnformeerd over een activiteit in het kader van de Leescoalitie.

3. Organisatie

3.1 Governance

Sinds 2017 hanteert Stichting Lezen een raad van toezichtmodel. De raad van toezicht is onafhankelijk en bestuurt op afstand. De uitvoering van de werkzaamheden is gedelegeerd aan directeur-bestuurder Gerlien van Dalen. Taken en bevoegdheden zijn formeel vastgelegd in een rvt- en een directiereglement. De directeur-bestuurder treedt op als bevoegd gezag. Zij is belast met het

besturen van de stichting en het beheer van het vermogen daarvan, waaronder het beslissen over projectbijdragen. De directeur-bestuurder vertegenwoordigt de stichting en heeft de dagelijkse leiding over het bureau. Zij legt inhoudelijk verantwoording af aan de raad. Financiële verantwoording en monitoring gebeurt door middel van kwartaalrapportages aan de auditcommissie en bespreking van een *mid-term* review in de raad van toezicht.

De raad van toezicht is in het bijzonder verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken bij Stichting Lezen. De raad staat de directeur-bestuurder met advies terzijde. De samenstelling en werkzaamheden van de raad worden separaat toegelicht in het verslag van de raad van toezicht.

Governance Code Cultuur

Stichting Lezen onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur en heeft die verwerkt in haar reglementen. Integriteit binnen de hele organisatie is, zoals deze code voorschrijft, verankerd in onze werkwijze. Bij betalingen hanteert de Stichting een vierogenprincipe: er zijn twee medewerkers met verschillende taken en twee autorisaties nodig om een betaling te kunnen uitvoeren.

De functies en nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder staan in het jaarverslag en op de website van de stichting vermeld.

In 2021 had directeur-bestuurder Gerlien van Dalen de volgende nevenfuncties:

- bestuurslid Dr. P.A. Tiele Stichting
- vicevoorzitter en penningmeester van EURead.

MVO

Stichting Lezen werkt aan een strategie voor milieu- en arbo-aspecten. Zo reizen medewerkers in principe met het OV. Door de coronacrisis zijn zaken als minder printen en meer digitaal werken in een stroomversnelling gekomen, en bij vervanging van kantoorinventaris kiezen wij voor duurzaam gefabriceerd meubilair.

Code Diversiteit en Inclusie

In 2021 werkten we hard aan de toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie. Een werkgroep met uit elk team een afgevaardigde geeft hier enthousiast invulling aan. Expertisecentrum Diversiteitsbeleid ECHO inspireerde de groep bij de start met een lezing. Daarna ging de werkgroep aan de slag met stap 1 van het stappenplan van codedi.nl: de uitvoering van een nulmeting. In 2022 maken we op basis daarvan een visie en plan van aanpak voor de vier P's: Programma, Publiek, Partners en Personeel.

Met het oog op draagvlak en bewustwording in de hele organisatie spraken we met het hele team onder leiding van Colourful People over het belang van inclusie op de werkvloer en maatschappij in het algemeen. We bespraken veelvoorkomende vooroordelen en wat er beter zou kunnen met betrekking tot de vier P's. De medewerkers hebben deze dag als waardevol ervaren; in 2022 geven we vervolg aan de teambijeenkomst. We richten ons dan met name op inclusief gesprekken voeren en *deep democracy*.

Passend bij het werk van Stichting Lezen, hebben we ook een leesclub opgezet rondom diversiteit en inclusie, waaraan medewerkers uit alle lagen van de organisatie meedoen. Aan de hand van een boek waarin diversiteit en inclusie een belangrijke rol speelt, bespreken we thema's zoals racisme of genderdiversiteit. Het lezen van de boeken levert nieuwe inzichten op, brengt open gesprekken op gang en wordt door de deelnemers zeer gewaardeerd.

Met de letterenorganisaties in het Letterenhuis is afgesproken dat elke instelling een werkgroep diversiteit & inclusie instelt. Bedoeling was dat deze werkgroepen periodiek bijeen zouden komen om kennis en ervaringen uit te wisselen. Vanwege corona is dit in 2021 niet gebeurd.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen onze online beschikbare informatie kan bekijken en gebruiken. Daarom besteden wij veel aandacht aan de digitale toegankelijkheid van onze websites. Ook bij de vernieuwing van de corporate website Lezen.nl in 2021 was dit een belangrijk aandachtspunt. De procedure voor het verkrijgen van een Toegankelijkheidsverklaring voor de nieuwe website is in gang gezet. Zodra deze is verstrekt, zullen we deze op de website plaatsen en zullen we verwijzen naar het register op www.digitoegankelijk.nl.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

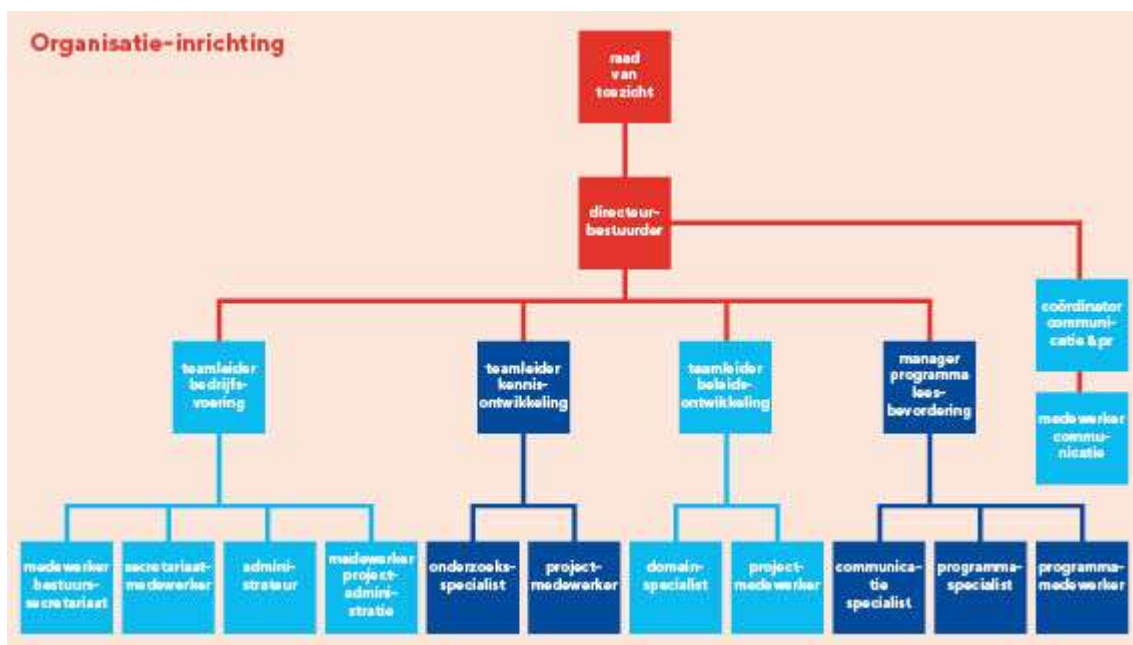
KPMG heeft als pro-bono-opdracht een privacy-volwassenheidsmeting voor Stichting Lezen uitgevoerd. Dit heeft een verslag opgeleverd met aanbevelingen voor AVG-beleid waarmee we aan de slag kunnen. Conclusie: Stichting Lezen is al goed bezig, maar kan op een aantal punten nog verbeteringen aanbrengen, o.a. in het privacy-bewustzijn bij de medewerkers. Het voornemen is om in 2022 weer een presentatie over privacybescherming en de AVG te organiseren.

Wet bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De beloning van de directeur-bestuurder voldoet aan de normen van de WNT. Haar salaris, inclusief de voorzieningen voor beloningen betaalbaar op termijn, bleef ruim onder het plafond dat voor deze functie geldt.

3.2 Personeel en organisatie

Het managementteam bestond in 2021 uit de directeur-bestuurder Gerlien van Dalen, Roos Wolters, Peter van Duijvenboden en Adriaan Langendonk. Roos Wolters, teamleider van de teams kennis- & beleidsontwikkeling en bedrijfsvoering, vervangt de directeur-bestuurder tijdens haar afwezigheid. Peter van Duijvenboden is teamleider beleidsontwikkeling & innovatie, Adriaan Langendonk is manager leesbevorderingsprogramma's (Kunst van Lezen). Per 1 januari 2021 geldt onderstaande organisatie-inrichting:

Figuur 1: De organisatiestructuur van Stichting Lezen per 1-1-2021.

Stichting Lezen is aangesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en volgt de geldende loonschalen en periodieken van de CAO voor het Uitgeverijbedrijf.

De salarisadministratie is naar volle tevredenheid ondergebracht bij administratiekantoor Jac's den Boer & Vink.

Ook in 2021 is gebruik gemaakt van een digitaal uren- en verlofregistratiesysteem, vooral om de werkzaamheden voor de diverse extern gefinancierde projecten binnen Stichting Lezen en Kunst van Lezen inzichtelijk te maken.

Voor verzuimregistratie maken we gebruik van de diensten van Zorg van de Zaak Netwerk.

Gedurende de coronacrisis werkten de medewerkers van Stichting Lezen bijna helemaal vanuit huis. We volgden de RIVM-richtlijnen nauwgezet. De medewerkers ontvingen de door het Nibud geadviseerde bedrag per werkdag als vergoeding voor het thuiswerken.

Het werk ging goed en het ziekteverzuim is licht gedaald; het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2021 2,2 % (in 2020 2,3%). Wel ervoeren mensen het vele thuiswerken als mentaal zwaar en lagen er fysieke klachten op de loer. Om dit goed te begeleiden hebben we in 2021 waar en indien nodig voorzien in aanvullende maatregelen, zoals flexibele omgang met werktijden en pauzes, ruim agendabeheer en regelmatig individuele gesprekken met de medewerkers. Zo nodig kregen medewerkers een laptop, bureaustoel of andere materialen van Stichting Lezen in bruikleen om de thuiswerkplek zo optimaal mogelijk in te richten.

De formatie van Stichting Lezen was in 2021 gemiddeld 19,6 fte (in 2020 18,4 fte), waarvan 4,6 fte met een tijdelijk contract (in 2020 4,5 fte). Van deze 19,6 was 7,8 fte voor de uitvoering van de activiteiten van Kunst van Lezen (in 2020 7,9 fte).

In 2021 deden zich enkele personele wijzigingen voor. Mustapha Esadik trad per 1 januari in dienst als ondersteunend medewerker en vanaf 1 september als domeinspecialist voortgezet onderwijs. Peter van Duijvenboden heeft per 15 december de stichting verlaten. Peter was naast teamleider projectontwikkeling en innovatie ook domeinspecialist vmbo/mbo/pro. Roos Wolters neemt tijdelijk de functie van teamleider projectontwikkeling en innovatie waar. Voor de functie van domeinspecialist vmbo is een kandidaat aangenomen die in maart 2022 zal starten. Roos Wolters, teamleider kennis- en beleidsontwikkeling en interne zaken is sinds 14 juni 2021 voor 20 uur per week als Kwartiermaker Taal- en Leesoffensief Fryslân gedetacheerd bij Fers, de Friese provinciale ondersteunende instelling voor bibliotheken. Zij heeft in verband hiermee haar taken als teamleider interne zaken neergelegd. Voor team intern is tijdelijk een interne coördinator aangesteld. Ook in het team kennis- en beleidsontwikkeling zijn twee interne coördinatoren aangesteld. Besloten is ten behoeve van de interne zaken een teamleider bedrijfsvoering te werven. Eind 2021 is hiermee gestart, maar deze werving heeft nog geen geschikte kandidaat opgeleverd.

Overzicht medewerkers in dienst

Eind 2021 waren er van de 25 medewerkers 24 in dienst (19,6 fte). De medewerkers van Stichting Lezen zijn voornamelijk inhoudelijk specialisten in onderwijs, taal- en leesbevordering, onderzoek en communicatie:

- Gerlien van Dalen, directeur-bestuurder
- Milly Alexander, medewerker projectadministratie
- Niels Bakker, onderzoeksspecialist
- Daan Beeke, domeinspecialist voortgezet onderwijs (havo/vwo)
- Tike de Boer, medewerker bestuurssecretariaat
- Anne Borgdorff, medewerker secretariaat
- Inger Bos, communicatie t.b.v. programma's leesbevordering
- Marijke Bos, domeinspecialist voor- en vroegschoolse periode
- Liselotte Dessauvage, programmaspecialist de Bibliotheek *op school* vo
- Bart Droogers, programmaspecialist de Bibliotheek *op school* po
- Peter van Duijvenboden, teamleider projectontwikkeling en innovatie (tot 15 december)

- Jette van den Eijnden, onderzoeksspecialist
- Mustapha Esadik, domeinspecialist voortgezet onderwijs
- Gijs van der Hammen, medewerker online communicatie
- Julienne van den Heuvel, programmaspecialist BoekStart
- Najat Kaddour, medewerker secretariaat
- Agnes van Montfoort, domeinspecialist basisonderwijs
- Renske Nugter, medewerker communicatie
- Marloes Robijn, medewerker onderzoek
- Marieke Smeijsters, medewerker projectontwikkeling en innovatie
- Karin Verburg, administrateur
- Alix Wassing, medewerker kennis- en beleidsontwikkeling
- Roos Wolters, teamleider kennis- en beleidsontwikkeling en interne zaken
- Desirée van der Zander, coördinator communicatie en pr

Adriaan Langendonk, de manager leesbevorderingsprogramma's, is in dienst bij de KB, maar werkt voornamelijk vanuit Stichting Lezen voor het programma Kunst van Lezen. Omdat Kunst van Lezen als onderdeel van Tel mee met Taal een gezamenlijk georganiseerd programma is, wordt de programmamanager grotendeels uit het programmabudget betaald dat verantwoord wordt in de jaarrekening van Stichting Lezen.

In 2021 zijn drie stagiaires actief geweest. In januari rondde Floor van der Steijle haar stage af. Van september tot december liep Ala' Kraman stage bij Stichting Lezen. Zij hield zich bezig met onderzoek naar praten over boeken en leesclubs. Anneroos Voetberg liep stage vanaf 25 oktober tot en met januari 2022. Zij hield zich bezig met gemeenschaps- en identiteitsvorming op online lees- en schrijfplatforms.

Voor specialistische organisatorische werkzaamheden werkt de stichting met externe adviseurs en consultants. Zo is in 2021 opnieuw gebruikgemaakt van de diensten van HR-adviseur J. Bast (WCY / HR Advies & Coaching), van administratiekantoor Jac's den Boer & Vink en van Pröpper Advies. Daarnaast wordt incidenteel gebruik gemaakt van juridisch, strategisch en redactioneel advies.

B. Verslag raad van toezicht

In dit verslag legt de raad van toezicht van Stichting Lezen verantwoording af over de wijze waarop hij in 2021 zijn taak heeft ingevuld. Er was aandacht voor de invulling van de eigen rol, de samenstelling van de Raad, de uitgangspunten voor het toezicht en de interne organisatie.

1. Samenstelling

De raad van toezicht bestaat uit ten minste drie en ten hoogste uit zeven leden. Met inachtneming van de Code Governance Cultuur en de Code Culturele Diversiteit wordt gestreefd naar een evenwichtige samenstelling (man-vrouwverhouding, culturele achtergrond en leeftijdsopbouw). Leden moeten onafhankelijk en kritisch kunnen opereren en een relevant netwerk en/of specifieke deskundigheid hebben op het terrein van

- (lokale) politiek en bestuur;
- leesbevordering en literatuureducatie;
- boekenvak en bibliotheek;
- (nieuwe) media;
- juridische zaken en formele aspecten rondom organisatieprocessen;
- onderwijs;
- financiën,
- risicobeheersing en rapportage;
- ondernemerschap, commercie, sponsoring en fondsenwerving;
- werkgeverschap en management;
- onderzoek.

Op elk van de expertisegebieden is minimaal één lid deskundig. In de praktijk is er sprake van overlap.

Overzicht leden raad van toezicht eind 2021

	Datum aanstelling	Datum (beoogde) herbenoeming	Geplande datum aftreden
Mevrouw M.W.L. van Vroonhoven (voorzitter)	9 oktober 2020	9 oktober 2024	
De heer B.J. Verkoren (voorzitter auditcommissie)	20 juni 2015	20 juni 2019	20 juni 2023
De heer M. Asscher	1 juli 2020	1 juli 2024	
De heer G.J. Dorleijn	1 februari 2015	1 februari 2019	1 februari 2023
Mevrouw S. Kreuger	1 maart 2018	1 maart 2022	
Mevrouw H.B.G.W.J. Mulder	1 februari 2015	1 februari 2019	1 februari 2023
De heer E. Van Nispen tot Sevenaer	1 januari 2019	1 januari 2023	

In 2021 vonden geen wijzigingen plaats in de samenstelling van de raad van toezicht.

De heer B.J. Verkoren en de heer E. Van Nispen tot Sevenaer vormen samen de auditcommissie. Deze doet voorwerk voor het beoordelen van de financiële verslaglegging en van de projecten en risico's op het gebied van financiën, vastgoed, ICT en informatievoorziening, interne beheersing en compliance.

2. Vergaderingen

De raad van toezicht kwam in 2021 vier keer in reguliere vergaderingen bijeen. In verband met de coronabeperkingen waren deze vergaderingen soms digitaal, soms live en soms in een hybride vorm. De meeste leden waren hierbij aanwezig. Alle voor de continuïteit van het werk van Stichting Lezen belangrijke ontwikkelingen en stukken zijn in deze vergaderingen besproken. Belangrijke onderwerpen tijdens de raadsvergaderingen waren onder andere:

- voortgang van de activiteiten, specifiek in het licht van de coronabeperkingen
 - landelijke beleidsontwikkelingen
 - cultural governance
 - organisatieontwikkelingen
 - financiële zaken
 - personele zaken, waaronder het aanstellen/werven van een teamleider bedrijfsvoering.
- Aan het eind van het eerste halfjaar boog de raad zich over de prognoses voor het komende halfjaar in relatie tot de begroting. De begroting 2022 werd voorbereidend besproken in de auditcommissie en door de raad van toezicht vastgesteld in november 2021.

Tijdens de jaarlijkse beleidsmiddag sprak de raad in aanwezigheid van het managementteam en de medewerkers communicatie over het communicatie-activiteitenplan Stichting Lezen 2021-2024. Daarnaast vond op diverse punten bilateraal overleg plaats. Vanwege de pandemie heeft er geen zelfevaluatie door de raad van toezicht plaatsgevonden; deze is doorgeschoven naar medio 2022.

3. Relevante (neven)functies leden raad van toezicht

Mevrouw M.W.L. (Merel) van Vroonhoven MBA, voorzitter:

- Leraar (zij-instromer)
- Columnist (de Volkskrant)
- Voorzitter raad van toezicht Radboud Universiteit
- Vice-voorzitter raad van toezicht Kunstmuseum
- Lid raad van toezicht Het Nationale Theater

De heer M. Asscher

- Schrijver en vertaler
- Bestuurslid Stichting Praemium Erasmianum
- Lid Academie De Gouden Ganzenvaar
- Voorzitter Stichting Frans Kellendonk Fonds
- Bestuurslid Stichting Leerstoel Nederlands Klassiek Verbond

De heer G.J. Dorleijn

- Voorzitter bestuur Geert van Oorschootstichting

Mevrouw S. Kreuger

- Journalist
- Radio-dj
- Documentairemaker

Mevrouw H.B.G.W.J. Mulder

- Senior beleidsadviseur van het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen

- Lid hoofdbestuur van de KNGU, de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie
- Lid raad van advies faculteit Humanities van de Universiteit van Amsterdam

De heer E. Van Nispen tot Sevenaer

- Directeur Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
- Bestuurslid Netwerk Digitaal Erfgoed
- Bestuurslid Prins Claus Fonds
- Lid raad van toezicht Muiderslot
- Lid OnderwijsAdviesRaad MIC Hogeschool van Amsterdam
- Bestuur Ridderschap van Gelderland
- Lid raad van advies Universiteit van Amsterdam faculteit Geesteswetenschappen
- Lid jury Johannes van Dam prijs
- Lid raad van toezicht Stichting De Oostkerk
- Voorzitter werkgroep Cultuur en Media NL AIC
- Lid raad van advies BCI
- Bestuurslid MediaPerspectives
- Lid Jubileumcomité Kinderboekenmuseum
- Voorzitter Stuurgroep Netwerk Mediawijsheid
- Bestuurslid ECP
- Lid raad van toezicht en Audit Committee VSB Fonds
- Lid raad van advies Museumdepotshop
- Lid raad van advies Mauritshuis

De heer B.J. Verkoren

- Lid van de directie JumboDiset BV en Koninklijke Jumbo BV
- Lid raad van toezicht van Stichting Frontaal te Amsterdam
- Penningmeester Stichting Boost Producties te Amsterdam
- Secretaris Stichting IDRF (Infectious Disease Research Foundation)

4. WNT-verantwoording

Ultimo 2021 is Gerlien van Dalen de directeur-bestuurder van Stichting Lezen. De voorzitter van de raad van toezicht voert samen met een raadslid jaarlijks een functioneringsgesprek met haar. De beloning van de directie blijft ruim binnen de WNT-norm.

Met ingang van 2021 is een vacatieregeling voor de raad van toezicht ingevoerd. Niet alle leden maken gebruik van deze regeling. Een overzicht van WNT-verantwoording van directeur-bestuurder en raad van toezicht is opgenomen in de jaarrekening 2021.

5. Reflecties Raad van Toezicht

De raad van toezicht heeft waardering voor wat er is bereikt en voor de inzet van het bureau in 2021. Hij constateert dat de formele en informele interactie goed verloopt. De financiële risico's zijn goed in kaart en er is sprake van een efficiënte en effectieve organisatiestructuur. De raad heeft kennisgenomen van het bestuursverslag en constateert dat er een indrukwekkend aantal activiteiten op veel verschillende gebieden is uitgevoerd. De stichting is ondernemend en stelt zich actief op in projecten en samenwerkingen, zowel nationaal als internationaal. De beleidsvoornemens 2021-2024 en de invulling van het programma Kunst van Lezen binnen Tel mee met Taal, kregen in 2021 goed vorm, ondanks de complexe situatie als gevolg van de coronacrisis. De raad van toezicht heeft

bewondering en waardering voor de flexibiliteit, creativiteit en inzet die het team van Stichting Lezen dit jaar heeft laten zien en voor het feit dat alle prestatie-indicatoren ruimschoots zijn gehaald. Met haar grote landelijke leesbevorderingscampagnes en projecten bereikt Stichting Lezen een nog steeds groeiende en in toenemende mate diverse doelgroep van kinderen en jongeren en hun begeleiders. De structurele leesbevorderingsaanpak binnen Kunst van Lezen toont goede resultaten. Dat geldt ook voor de in 2021 ontwikkelde gemeentelijke gezinsaanpak. Hierin krijgt leesbevordering op bredere terreinen vorm en worden meer gezinnen bereikt onder andere via consultatiebureaus. De raad waardeert het dat de stichting een leidende rol neemt als voorzitter van de Leescoalitie en als aanjager van het Leesoffensief, bovenop het toch al grote en gevarieerde pakket aan taken en verantwoordelijkheden binnen de BIS en als trekker van Kunst van Lezen.

De raad van toezicht heeft er verder grote waardering voor dat de stichting er naast haar vele kernactiviteiten in slaagt een fors bedrag aan incidentele middelen en sponsoring voor tijdelijke of aanvullende activiteiten te verwerven. De raad constateert dat de capaciteit voor fondsenwerving beperkt is en dat de stichting desondanks ook in 2021 een substantieel bedrag aan additionele middelen heeft gegenereerd. Wel tekent de raad aan dat dit van een relatief klein bureau grote investeringen in tijd en relatieonderhoud vraagt en niet volstaat voor duurzame inzet op leesbevordering. Kerntaken moeten vanuit de BIS-subsidie gerealiseerd kunnen worden. De raad is positief over het feit dat er in 2021 invulling is gegeven aan het in 2020 verworven legaat. Dit zal, conform de wens van de erflater, worden besteed aan projecten die beginnende lezers de magie van het verhaal en het lezen laten ontdekken.

De raad van toezicht hecht eraan op deze plaats de directeur-bestuurder en alle medewerkers van de Stichting Lezen van harte te bedanken voor hun niet aflatende, professionele en energieke inzet voor de missie van Stichting Lezen, die onverkort van cruciaal maatschappelijk belang is.

De directeur-bestuurder en de raad van toezicht hebben de jaarrekening vastgesteld en goedgekeurd in de Raad van Toezicht vergadering van 18 maart 2022.

Amsterdam,

Gerlien van Dalen
directeur-bestuurder

Merel van Vroonhoven
voorzitter

Bernard Jan Verkoren
voorzitter auditcommissie

Gillis Dorleijn
algemeen lid

Shay Kreuger
algemeen lid

Hetty Mulder
algemeen lid

Eppo van Nispen tot Sevenaer
lid auditcommissie

Maarten Asscher
algemeen lid

C. Balans (na verwerking resultaat)

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
1. - Materiële vaste activa	16.931	17.369
Totale vaste activa	16.931	17.369
Vlottende activa		
2. - Vorderingen	318.334	276.623
3. - Liquide middelen	3.094.298	2.902.144
Totaal vlottende activa	3.412.632	3.178.767
Totaal activa	3.429.563	3.196.136
PASSIVA		
Eigen vermogen		
4. - Algemene reserve	308.506	308.506
5. - Bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2017-2020	-	44.801
6. - Bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2021-2024	192.310	-
7. - Bestemmingsreserve Fonds Leesbevordering	59.440	59.440
8. - Bestemmingsfonds Tante Anne fonds	627.887	632.649
9. - Bestemmingsfonds Vriendenloterij	217.670	266.668
10. - Bestemmingsreserve Leescoalitie	162.449	135.433
Totaal eigen vermogen	1.568.262	1.447.497
Kortlopende schulden		
11. - Projecten nog te betalen	374.077	560.137
12. - Projecten nog te betalen Kunst van Lezen	278.461	278.095
13. - Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen TmmT	606.011	477.262
14. - Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen GGG	134.211	181.560
15. - Overige schulden en overlopende passiva	468.541	251.585
Totaal kortlopende schulden	1.861.301	1.748.639
Totaal passiva	3.429.563	3.196.136

D. Staat van baten en lasten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Begroting 2020
	€	€	€	€
BATEN				
<i>Opbrengsten</i>				
16. Eigen inkomsten	336.515	280.200	370.663	307.850
17. Inkomsten Kunst van Lezen TmmT	22.550	-	13.515	-
<i>Totaal opbrengsten</i>	<u>359.065</u>	<u>280.200</u>	<u>384.178</u>	<u>307.850</u>
<i>Subsidie BIS</i>				
Structurele subsidie OCW BIS 147783/25096854	2.133.286	2.090.138	2.090.470	2.031.730
<i>Overige niet-structurele subsidies</i>				
Subsidie Min OCW Kunst van Lezen (TmmT) B26345733 Z176048 VP560084265 *	2.749.995	3.350.000	-	-
Subsidie Min OCW Kunst van Lezen (TmmT) restant 2020/B28195675 Z129498 VP560065008	471.256	477.262	2.872.738	3.350.000
Subsidie Min OCW Leescoalitie en Leesoffensief B25734500 Z165078 VP56/75930	47.896	83.500	142.730	83.500
Subsidie Min OCW Gemeentelijks gezinsaanpak geletterdheid (GGG) Z158658 VP560072585	247.309	293.133	18.400	-
<i>Totaal overige niet-structurele subsidies</i>	<u>3.516.456</u>	<u>4.203.895</u>	<u>3.033.868</u>	<u>3.433.500</u>
Vriendenloterij	-	-	-	55.227
Totaal baten	<u>6.008.807</u>	<u>6.574.233</u>	<u>5.508.516</u>	<u>5.828.307</u>

* Deze subsidie is voor de uitvoering van het programma Kunst van Lezen, waarin Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek samenwerken.

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Begroting 2020
	€	€	€	€
LASTEN				
<i>A. Beheerlasten</i>				
18. Beheerlasten personeel	325.775	370.000	320.800	355.703
20. Beheerlasten materieel	202.336	213.000	172.457	199.000
Totaal beheerlasten	528.111	583.000	493.257	554.703
<i>B. Activiteitenlasten personeel</i>				
19. Activiteitenlasten personeel	612.361	464.579	597.253	480.500
21. Beheerlasten personeel KvL - TmmT	773.918	856.000	737.624	737.300
22. Personeelslasten KvL - GGG	245.587	256.800	18.400	-
23. Personeelslasten Leescoalitie	81.531	53.122	116.275	100.000
24. Personeelslasten Lezeninhetpo.nl	72.411		6.348	-
Totaal activiteitenlasten personeel	1.785.808	1.630.501	1.475.900	1.317.800
<i>C. Activiteitenlasten materieel</i>				
Projectbijdragen aan derden	423.532	1.305.137	592.290	1.290.350
Projectlasten eigen projecten materieel	525.957		791.489	
21. Beheerlasten materieel KvL - TmmT	125.728	109.500	115.989	103.500
21. Activiteitenlasten materieel KvL - TmmT	2.344.156	2.861.762	2.032.640	2.509.200
22. Activiteitenlasten materieel KvL - GGG	1.722	36.333	-	-
23. Materiële lasten Leescoalitie	131.733	211.084	150.102	236.894
24. Materiële lasten Lezeninhetpo.nl	28.200	-	91	-
Tante Anne fonds	4.762	-	-	-
Totaal projectlasten materieel	3.585.790	4.523.816	3.682.601	4.139.944
<i>Vervallen subsidieverplichting</i>	-11.667	-	-6.657	-10.000
Totaal activiteitenlasten materieel	3.574.123	4.523.816	3.675.944	4.129.944
Totaal lasten	5.888.042	6.737.317	5.645.101	6.002.447

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Begroting 2020
	€	€	€	€
Exploitatieresultaat boekjaar	<u>120.765</u>	<u>-163.084</u>	<u>-136.585</u>	<u>-174.140</u>
Verdeling exploitatieresultaat				
- Algemene reserve	-	-	134.677	-
- Bestemmingsreserve OCW BIS 2021-2024	192.310	-	-	-
- Bestemmingsreserve OCW BIS 2017-2020	-44.801	-	-101.344	-140.901
- Bestemmingsreserve OCW BIS 2013-2016	-	-	-134.677	-33.239
- Bestemmingsfonds Fonds Leesbevordering	-	-25.000	-	-
- Bestemmingsfonds Tante Anne fonds	-4.762	-63.000	2.649	-
- Bestemmingsfonds Vriendenloterij	-48.998	-66.667	-84.334	-
- Bestemmingsreserve Leescoalitie	27.016	-8.417	46.444	-
Totaal	<u>120.765</u>	<u>-163.084</u>	<u>-136.585</u>	<u>-174.140</u>

E. Algemene toelichting

Toelichting algemeen

Voor een beschrijving van de belangrijkste activiteiten van de stichting wordt verwezen naar het bestuursverslag.

De jaarrekening is opgesteld conform de standaarden zoals opgenomen in Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' *alsmede in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024*, de relevante bepalingen zoals opgenomen in diverse verlengingsbeschikkingen van het Ministerie van OCW en de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en de semipublieke sector.

Gezien de specifieke behandeling en verwerkingwijze van projectbijdragen door Stichting Lezen verstrekt het opnemen van een kasstroomoverzicht geen aanvullend inzicht. Derhalve is geen kasstroomoverzicht in de jaarrekening opgenomen.

Grondslagen van waardering

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van de stichting zich diverse oordelen en schattingen. De belangrijkste oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen zijn, voor zover van toepassing, opgenomen in de relevante paragrafen. Werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van gemaakte schattingen.

Stelselwijzigingen

In het boekjaar 2021 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waar de bedrijfsactiviteiten plaatsvinden (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's. Dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Stichting Lezen.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Investerings lager dan € 1.000 worden niet afgeschreven.

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. Stichting Lezen beschikt alleen over primaire financiële instrumenten.

Overige activa en passiva

Alle posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is het saldo van baten en lasten als gevolg van de toekenning van projectgelden, van de bureauvoering van de stichting en de baten en lasten voortvloeiende uit de door haarzelf uitgevoerde projecten. De baten uit nalatenschappen worden in het jaar verantwoord waarin een redelijke mate van zekerheid bestaat over de omvang ervan.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar en de activiteiten waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Projecten van derden en eigen projecten worden verantwoord in het jaar van toekenning. Resultaten op projecten worden verantwoord in het jaar van afrekening.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Afschrijvingen

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

F. Toelichting op de balans

	<u>Computers</u>	<u>Inventaris</u>	<u>Totaal</u>
1. <u>Materiële vaste activa</u>			
Boekwaarden per 1 januari 2021	341	17.028	17.369
Mutaties:			
- investeringen	8.443	-	8.443
- desinvesteringen	-	-	-
- afschrijvingen	-1.537	-7.344	-8.881
- afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-
Boekwaarden per 31 december 2021	<u>7.247</u>	<u>9.684</u>	<u>16.931</u>

Bij de computers wordt elk jaar 33,3% van de aanschafwaarde afgeschreven; bij de inventaris wordt elk jaar 20% van de aanschafwaarde afgeschreven.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
2. <u>Vorderingen</u>		
Debiteuren	99.910	2.847
Vooruitbetaalde kosten	113.421	166.333
Nog te ontvangen bijdrage Fonds 21	30.000	25.000
Nog te ontvangen bijdragen De Versterking	25.375	11.250
Nog te ontvangen bijdrage Nederlands Letterenfonds	5.341	-
Depotbedrag PostNL	1.000	1.000
Nog te ontvangen subsidie OCW Leesoffensief	-	50.000
Overige vorderingen	<u>43.287</u>	<u>20.193</u>
Totaal vorderingen	<u>318.334</u>	<u>276.623</u>
3. <u>Liquide middelen</u>		
ABN AMRO Bestuurrekening	1.031.488	161.587
ABN AMRO Loyaaldeposito	724.314	724.314
ABN AMRO Ondernemersdeposito	500.000	500.000
ABN AMRO Ondernemerstopdeposito	500.000	500.000
ING Bank	202.992	241.886
ABN AMRO Ondernemersrekening	127.545	774.333
ABN AMRO Bestuurrekening t.b.v. tijdschrift Lezen	7.935	-
Kas	<u>24</u>	<u>24</u>
Totaal liquide middelen	<u>3.094.298</u>	<u>2.902.144</u>

De banksaldi zijn direct opeisbaar.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
<u>Eigen vermogen</u>		
4. - Algemene reserve		
De mutaties in de algemene reserve worden als volgt weergegeven:		
Stand per 1 januari	308.506	173.829
Overheveling van bestemmingsreserve subsidie OCW 2013-2016	<u>-</u>	<u>134.677</u>
Stand per 31 december	<u>308.506</u>	<u>308.506</u>
5. - Bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2017-2020		
OCW heeft voor 2021 geen bijdrage toegekend voor de organisatie en coördinatie van de Leescoallitie. Hierdoor is er een tekort ontstaan dat ten laste is gebracht van de bestemmingsreserve Leescoallitie (zie bijlage 4). De Raad van Toezicht heeft er daarom voor gekozen om het saldo ultimo 2021 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Leescoallitie.		
Stand per 1 januari	44.801	146.145
Overheveling van restant subsidie 2017-2020 naar reserve Leescoallitie	-44.801	-
Bestemming saldo boekjaar	<u>-</u>	<u>-101.344</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>44.801</u>
6. - Bestemmingsreserve subsidie OCW BIS 2021-2024		
Stand per 1 januari	-	-
Bestemming saldo boekjaar	<u>192.310</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>192.310</u>	<u>-</u>
7. - Bestemmingsreserve Fonds Leesbevordering		
Stand per 1 januari	59.440	59.440
Bestemming saldo boekjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>59.440</u>	<u>59.440</u>

Het Fonds Leesbevordering is gevormd vanuit jaarlijkse bijdragen van de in de Adviesraad (tot 1994 in het bestuur) van de Stichting Lezen vertegenwoordigde organisaties (oprichters en partnerinstellingen) en uit incidentele donaties van derden. Het Fonds Leesbevordering is bestemd om leesbevorderingsactiviteiten te financieren. Er zijn ten aanzien van het Fonds Leesbevordering geen specifieke bestedingsdoeleinden vastgelegd. Naar verwachting zal dit saldo in 2022-2024 besteed worden aan het ontwikkelen van doelgroep websites in het kader van het Leesoffensief.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
8. - Bestemmingsfonds Tante Anne Fonds		
Stand per 1 januari	632.649	630.000
Bestemming saldo boekjaar	<u>-4.762</u>	<u>2.649</u>
Stand per 31 december	<u>627.887</u>	<u>632.649</u>

Uit het nalatenschap van mevrouw Elema heeft Stichting Lezen een legaat van € 632.649 ontvangen. Conform het verzoek van mevrouw Elema wordt hiermee invulling gegeven aan haar wens om kinderen de magie van het lezen te laten ontdekken. De middelen worden vanaf 2021 ingezet om beginnende lezers kennis te laten maken met auteurs. Gepland was om vanaf 2021 jaarlijks € 63.000 te besteden ten laste van deze nalatenschap. In 2021 is de start van dit project vertraagd vanwege de coronamaatregelen. Inmiddels zijn er afspraken gemaakt met drie leesbevorderingsorganisaties om activiteiten uit te voeren passend bij de bestemming van het legaat.

9. - Bestemmingsfonds Vriendenloterij		
Stand per 1 januari	266.668	351.002
Bestemming saldo boekjaar (bijlage 4)	<u>-48.998</u>	<u>-84.334</u>
Stand per 31 december	<u>217.670</u>	<u>266.668</u>

In 2019 ontving Stichting Lezen een gift van de Vriendenloterij ad. € 400.000 ten behoeve van drie Leescoalitiecampaagnes in de periode 2019-2024. Vanwege de bestedingsbeperking van deze gift is voor het nog niet bestede deel een bestemmingsfonds gevormd.

In 2021 komt € 48.988 ten laste van dit bestemmingsfonds, zie bijlage 4.

10. - Bestemmingsreserve Leescoalitie		
Stand per 1 januari	135.433	88.989
Overheveling restant subsidie OCW BIS 2017-2020 (5)	44.801	-
Bestemming saldo boekjaar (zie bijlage 4)	<u>-17.785</u>	<u>46.444</u>
Stand per 31 december	<u>162.449</u>	<u>135.433</u>

De Leescoalitie is een samenwerkingsverband met Stichting CPNB, Koninklijke Bibliotheek (KB), Stichting Lezen & Schrijven, Het Nederlands Letterenfonds, Literatuurmuseum/ Kinderboekenmuseum en Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). Stichting Lezen is voorzitter en penvoerder van de Leescoalitie. Deze reserve kan worden ingezet voor Leescoalitie activiteiten.
Zie bijlage 4 voor de specificatie.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
11. <u>Projecten nog te betalen</u>		
Toekenningen 2018 afrekeningen	-	1.875
Toekenningen 2019 afrekeningen	-	41.152
Toekenningen 2020 afrekeningen	24.831	120.330
Toekenningen 2021 afrekeningen	218.652	-
Nog te besteden financiële bijdragen	89.242	220.696
Overige nog te betalen projectkosten	<u>41.352</u>	<u>176.084</u>
Totaal projecten nog te betalen	<u><u>374.077</u></u>	<u><u>560.137</u></u>

Bij de aan derden toegekende projectgelden wordt 75% van het toegekende bedrag bevoorschot. Na afrekening van het project wordt de resterende 25% overgemaakt (mits de toegekende middelen volledig benut en verantwoord zijn).

12. <u>Projecten nog te betalen Kunst van Lezen</u>		
Toekenningen voorgaande jaren afrekeningen	50.897	12.830
Toekenningen huidige boekjaar	56.057	120.044
Overige projectkosten	<u>171.507</u>	<u>145.221</u>
Totaal projecten nog te betalen Kunst van Lezen	<u><u>278.461</u></u>	<u><u>278.095</u></u>

Bij de aan derden toegekende projectgelden Kunst van Lezen wordt 100% van het toegekende bedrag bevoorschot. Bij afrekening van het project worden de eventueel niet volledige benutte toegekende middelen teruggevorderd.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
13. <u>Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen TmmT</u>		
Stand 1 januari	477.262	-
Realisatie boekjaar 2020 (zie bijlage 2)	-471.256	-
Saldo Kunst van Lezen huidig boekjaar (zie bijlage 1)	<u>600.005</u>	<u>477.262</u>
Stand 31 december	<u><u>606.011</u></u>	<u><u>477.262</u></u>

Stichting Lezen heeft door middel van het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen (BoekStart, de Bibliotheek op school en netwerken) in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal (vanaf 2016) een tijdelijke taak voor het voorkomen van laaggeletterdheid. Het ministerie van OCW heeft in 2019 besloten dat het actieprogramma Tel mee met Taal (en dus ook het preventieve onderdeel Kunst van Lezen) voortgezet wordt tot en met 2024. Het eind 2019 ingediende Activiteitenplan Kunst van Lezen 2020-2024 (dat onder Maatregel 6 valt) is door OCW begin 2020 beoordeeld en geaccordeerd. Het jaar 2020 is daarbij v.w.b. de beschikking van € 3.350.000 als apart jaar aangemerkt.

Vanwege Corona is een aantal activiteiten in 2020 niet of met vertraging uitgevoerd. OCW is akkoord gegaan om het zo ontstane overschot ad € 477.262 in 2021 te besteden. Van dit overschot 2020 is in 2021 € 471.256 besteed. Het restant ad € 6.006 wordt doorgeschoven naar 2022. OCW moet hier nog wel akkoord voor geven.

Voor 2021-2024 heeft het ministerie van OCW een subsidie verleend van € 13.400.000, € 3.350.000 per jaar (verplichtingennummer: 560084265). In 2021 is hiervan € 2.749.995 besteed, het restantbedrag ad € 600.005 wordt doorgeschoven.

14. Vooruit ontvangen subsidie Kunst van Lezen GGAP

Stand 1 januari	181.560	-
Ontvangen termijnen OCW	199.960	199.960
Besteed Kunst van Lezen GGAP boekjaar (zie bijlage 2)	<u>-247.309</u>	<u>-18.400</u>
Stand 31 december	<u><u>134.211</u></u>	<u><u>181.560</u></u>

Aanvullend op de projectsubsidie van Kunst van Lezen heeft Stichting Lezen binnen Tel mee met Taal 2 een projectsubsidie ontvangen van het ministerie van OCW voor het creëren van een systeemaanpak bij gemeenten om taalarme gezinnen te helpen bij de lees/taalontwikkeling van de kinderen en basisvaardigheden van de ouders. De totale subsidie bedraagt € 999.800. De activiteiten waarvoor subsidie wordt verleend, moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2024. Zie ook specificatie 24 / Bijlage 3.

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
15. <u>Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Crediteuren	213.297	68.609
Loonbelasting, sociale verzekeringen, pensioenlasten	82.576	81.771
Reservering vakantiedagen	60.621	31.537
Vooruitontvangen bedragen	88.360	54.100
Overige te betalen kosten	<u>23.687</u>	<u>15.568</u>
Totaal overige schulden en overlopende passiva	<u>468.541</u>	<u>251.585</u>

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Door het Ministerie van OCW is voor de periode 2021-2024 een subsidie toegezegd van € 2.090.138 per jaar. Inclusief loon- en prijsbijstellingen bedraagt de subsidie voor 2021 € 2.133.286.

Stichting Lezen heeft middels het leesbevordering programma Kunst van Lezen in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal 1 een tijdelijke taak voor het voorkomen van laaggeletterdheid.

In haar brief aan de Tweede Kamer van 18 maart 2019 heeft minister Van Engelshoven van OCW aangegeven dat het actieprogramma Tel mee met Taal (en dus ook het preventieve onderdeel Kunst van Lezen) voortgezet wordt tot en met 2024. Jaarlijks wordt aan Stichting Lezen opnieuw een bedrag van € 3,35 miljoen per jaar verleend, waarbij € 2,85 miljoen beschikbaar is voor Maatregel 6a (reguliere leesbevorderingsprogramma's) en € 500.000 voor Maatregel 6c (Gezinsaanpak, budget behorend bij Maatregel 6b).

Eind oktober 2019 dienden hoofduitvoerder en penvoerder Stichting Lezen en mede uitvoerder de Koninklijke Bibliotheek het Activiteitenplan Kunst van Lezen 2020-2024 in.

De begroting viel in twee delen uiteen: een afzonderlijke begroting voor het jaar 2020 (31 oktober 2019) en een begroting voor de jaren 2021-2024 (9 oktober 2020).

De definitieve beschikking voor de periode 2021-2024 is op 17 maart 2021 ontvangen.

Aanvullend op de projectsubsidie van Kunst van Lezen heeft Stichting Lezen binnen Tel mee met Taal 2 een projectsubsidie ontvangen voor het creëren van een systeemaanpak bij gemeenten om taalarme gezinnen te helpen bij de lees/taalontwikkeling van de kinderen en basisvaardigheden ouders. De subsidie bedraagt € 999.800,00. De activiteiten waarvoor subsidie wordt verleend, moeten uiterlijk zijn verricht op 31 december 2024.

Stichting Lezen was voor de huur van het pand een overeenkomst aangegaan voor de duur van tien jaar, ingaande op 1 mei 2011 en lopende tot en met 30 april 2021. Na het verstrijken van deze looptijd is de overeenkomst voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar. De huurprijs per 1 mei 2021 van het gehuurde bedraagt op jaarbasis € 64.278 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Vanwege de groei van het aantal personeelsleden inzake Kunst van Lezen is Stichting Lezen een huurovereenkomst aangegaan inzake de huur van extra kantoorruimte. Deze overeenkomst is aangegaan van 1 mei 2021 tot en met 31 december 2024 met mogelijkheid tot verlenging. De huurprijs van deze ruimte bedraagt op jaarbasis € 14.170. Deze extra huurkosten en kantoorkosten worden aan Kunst van Lezen doorbelast (zie ook specificatie 21 - bijlage 1).

In boekjaar 2021 is in totaal € 77.061 ten laste van de staat van baten en lasten gebracht uit hoofde van de twee huurovereenkomsten.

G. Toelichting op de staat van baten en lasten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
16. <u>Eigen inkomsten</u>			
<i>Publieke inkomsten binnenland</i>			
- Nationale voorleeswedstrijd	67.983	77.000	73.825
- Congres Lezen Centraal	18.270	30.000	-
	<u>86.253</u>	<u>107.000</u>	<u>73.825</u>
<i>Sponsoring</i>			
- Fonds 21 Boekenweek voor jongeren	30.000	-	25.000
- Founding Fathers / Fonds leesbevordering			
• GAU Groep Algemene Uitgevers	5.200	5.200	10.400
- De Versterking			
• Voorleestas	-10.086	25.000	49.953
• Jeugdliteratuur	-	20.000	20.850
• Vakantieleden	20.000	-	20.000
• Burgerschap in het MBO	8.000	20.000	19.439
• Literatour	11.411	11.500	20.581
• Creatief schrijven	10.855	-	4.061
• Fictiefragmenten	6.406	-	554
• Leeswaar	17.500	-	-
• De Weddenschap 10 jaar	-	-	10.000
• Vooruit met Lezen	-	-	-175
	<u>99.286</u>	<u>81.700</u>	<u>180.663</u>
<i>Nalatenschappen</i>	-	-	2.649
<i>Overige inkomsten</i>			
- Ned. Letterenfonds - Leescoalitie Stuk!	62.772	-	33.257
- Ned. Letterenfonds - kinderboekenambassadeur	5.341	8.750	6.840
- Ned. Letterenfonds - poëziesymposium	-	2.500	-
- CPNB - Boekenboost	14.435	15.750	14.435
- Brochures/handreikingen/publicaties	2.739	-	4.239
- Bijdrage partners Leescoalitie			
• Stichting CPNB	7.500	7.500	7.500
• Koninklijke Bibliotheek (KB)	7.500	7.500	7.500
• Stichting Lezen en Schrijven	7.500	7.500	7.500
• Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum	7.500	7.500	7.500
• Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB)	7.500	7.500	7.500
• Nederlands Letterenfonds	7.500	7.500	7.500
- SLO bijdrage VMBO website	-	1.500	-
- Tijdschrift Lezen	-	1.000	-
- Brochures/onderzoekspublicaties	-	2.000	-
- Stichting Marktonderzoek Boekenvak	4.850	-	-
- Nederlandse Taalunie	-	-	5.000
- SLO bijdrage Leerplanontwikkeling	-	-	1.000
- Inkomsten lezingen, presentaties e.d.	761	-	1.296
- Overige inkomsten	78	-	1.309
<i>Donaties</i>			
- Zabawas	15.000	15.000	-
<i>Giften</i>			
- Fiep Westendorp Foundation - Lees je beter	-	-	1.150
	<u>150.976</u>	<u>91.500</u>	<u>113.526</u>
Totaal eigen inkomsten	<u>336.515</u>	<u>280.200</u>	<u>370.663</u>

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
17. <u>Inkomsten Kunst van Lezen TmmT</u>			
- Inkomsten expertise po	20.210		4.090
- Inkomsten expertise vo	1.500		-
- Inkomsten mbo	840		-
- Congres op kop	-		7.575
- Nascholing voorleescoördinator kinderopvang	-		1.850
Totaal inkomsten Kunst van Lezen TmmT	<u>22.550</u>	<u>0</u>	<u>13.515</u>
18. <u>Beheerlasten personeel</u>			
Lonen en salarissen	218.475		208.988
Vakantiegelden	17.422		16.719
Voorziening vakantiedagen	14.683		3.414
Reiskosten woon-werk	2.083		2.698
Sociale lasten	29.433		30.766
Pensioenlasten	30.918		29.684
Extern personeel	14.953		26.232
Kantinekosten	797		126
Reis- en verblijfkosten	258		714
Opleidingskosten	5.445		1.508
Wervingskosten	4.562		-
Ontvangen ziekengeld	-		-1.213
Overige personeelskosten	9.255		7.664
Doorbelaaste personeelskosten	-22.510		-6.500
Totaal beheerlasten personeel	<u>325.775</u>	<u>370.000</u>	<u>320.800</u>
19. <u>Activiteitenlasten personeel</u>			
Lonen en salarissen	382.571		343.349
Vakantiegelden	30.520		27.244
Voorziening vakantiedagen	17.813		12.991
Sociale lasten	68.911		64.516
Pensioenlasten	51.191		45.881
Extern personeel	96.165		78.200
Reis- en verblijfkosten	3.756		4.670
Opleidingskosten	1.251		1.230
Ontvangen ziekengeld	0		-4.640
Overige personeelskosten	22.382		19.652
Doorbelaaste personeelskosten	-62.199		4.160
Totaal activiteitenlasten personeel	<u>612.361</u>	<u>517.701</u>	<u>597.253</u>

Personele bezetting naar functie (in fte)

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
Directeur	1,0	1,0
Coördinator	1,8	1,8
Beleidsmedewerker	7,9	7,4
Medewerker onderzoek	2,4	2,2
PR medewerker	2,7	2,2
Financieel medewerker	0,8	0,8
Administratief medewerker	3,0	3,0
Totaal	<u>19,6</u>	<u>18,4</u>

Realisatie
2021

Realisatie
2020

Werknemers in vaste dienst	1.199.954	1.112.067
Werknemers in tijdelijk dienst	315.183	308.989
Ingehuurde zelfstandigen/freelancers	<u>552.598</u>	<u>388.651</u>
	<u>2.067.735</u>	<u>1.809.707</u>

Werkzame personen in 2021

	Aantal pers	Aantal fte/uren
1. Uren werkweek in fte in uur	-	36
2. Werknemers in vaste dienst in fte	17	15,0
3. Werknemers in tijdelijk dienst in fte	7	4,6
4. Ingehuurde zelfstandigen/freelancers in uur	-	-
5. Overige werkzame personen in fte	-	-
6. Staigiare(s) in fte	2	-
7. Vrijwilligers in fte	-	-
	<u>26</u>	<u>19,6</u>
Stichting Lezen		11,8
Kunst van Lezen		7,8
	<u>-</u>	<u>19,6</u>

Werkzame personen in 2020

	Aantal pers	Aantal fte/uren
1. Uren werkweek in fte in uur	-	36
2. Werknemers in vaste dienst in fte	16	13,9
3. Werknemers in tijdelijk dienst in fte	7	4,5
4. Ingehuurde zelfstandigen/freelancers in uur	-	-
5. Overige werkzame personen in fte	-	-
6. Staigiare(s) in fte	2	-
7. Vrijwilligers in fte	-	-
	<u>25</u>	<u>18,4</u>
Stichting Lezen		10,5
Kunst van Lezen		7,9
	<u>-</u>	<u>18,4</u>

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er is in 2021 geen sprake geweest van uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn geen functionarissen die in 2021 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2021 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden. Zie ook het overzicht op de volgende bladzijde.

Bezoldiging Raad van Toezicht en directie (WNT verantwoording)

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Lezen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2021 voor Stichting Lezen is € 209.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Er is geen sprake geweest van uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

	G. van Dalen	M.W.L. van Vroonhoven	B.J. Verkoren lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit- commissie	M. Asscher	G.J. Dorleijn	S.V.C. Kreuger	H.B.G.W.J. Mulder – Schulten	E. van Nispen
	directeur- bestuurder	voorzitter		lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht en lid Audit-commissie
Duur dienstverband in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1-31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0							
Gewezen topfunctionaris	nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Echte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging								
Beloning	€ 114.680	1.644	0	1.096	0	1.096	1.096	0
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -							
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.774							
Subtotaal	€ 130.454							
-/- onverschuldigd betaald bedrag								
Totaal bezoldiging 2021	€ 130.454	1.644	€ -	€ 1.096	€ -	€ 1.096	€ 1.096	€ -
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 31.350	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900

Gegevens 2020

	G. van Dalen	M.W.L. van Vroonhoven	F. Elderson	B.J. Verkoren lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit- commissie	M. Asscher	G.J. Dorleijn	H.M.B. Franssen	S.V.C. Kreuger	H.B.G.W.J. Mulder – Schulten	E. van Nispen
	directeur- bestuurder	voorzitter	voorzitter		lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht en lid Audit-commissie
Duur dienstverband in 2020	1/1 - 31/12	9/10 - 31/12	1/1 - 8/10	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 30/06	1/3 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0									
Bezoldiging										
Beloning	€ 106.705									
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -									
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.923									
Totaal bezoldiging 2020	€ 121.628	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 7.538	€ 22.613	€ 20.100	€ 10.050	€ 20.100	€ 10.050	€ 20.100	€ 20.100	€ 20.100

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
20. <u>Beheerlasten materieel</u>			
<i>Accountant en salarisadministratie</i>	11.877	12.000	11.677
<i>Advieskosten</i>			
Advieskosten	18.713		7.805
<i>Afschrijvingen</i>			
Afschrijvingen computers	1.537	1.000	857
Afschrijvingen inventaris	7.344	8.500	7.375
Totaal afschrijvingen	8.881	9.500	8.232
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur	77.061	97.155	91.823
Energie/servicekosten	16.614	13.000	12.682
Overige huisvestingskosten	9.163	9.345	8.431
Af: doorbelast aan Kunst van Lezen	-33.500	-30.000	-30.000
Totaal huisvestingskosten	69.338	89.500	82.936
<i>Automatisering</i>	52.647	53.500	50.496
<i>Kantoorkosten</i>			
Kantoorinventaris/herinrichtingkantoor	3.681	5.000	479
Kantoorbenodigdheden	692	1.500	966
Telefoonkosten	8.713	3.800	3.948
Kopieerkosten	9.411	7.075	6.282
Abonnementen	2.637	2.900	3.065
Vakliteratuur	137	450	469
Porto	1.124	1.750	4.009
Drukwerk	1.022	1.000	793
Representatiekosten	291	1.000	697
Verzekeringen	4.183	3.600	3.423
Vergaderkosten	4.242	-	-
Kosten Raad van Toezicht	6.728	750	1.332
Bankkosten	1.365	1.200	
Negatieve rente	11.150	-	-
Overige kantoorkosten	4	4.475	4.893
Af: doorbelast aan de Leescoalitie	-	-	-8.045
Af: doorbelast aan Kunst van Lezen	-14.500	-11.000	-11.000
Totaal kantoorkosten	40.880	23.500	11.311
Totaal beheerlasten materieel	202.336	188.000	172.457

H. Overzicht baten en lasten planperiode 2021-2024

	2021 werkelijk €	2021 begroting €
BATEN		
Eigen inkomsten Stichting Lezen	336.515	280.200
Eigen inkomsten Kunst van Lezen	22.550	-
Totaal eigen inkomsten	359.065	280.200
Subsidie Min OCW BIS	2.133.286	2.090.138
Subsidie Min OCW Kunst van Lezen (TmmT)	2.749.995	3.350.000
Subsidie Min OCW Kunst van Lezen (TmmT) restant 2020	471.256	477.262
Subsidie Min OCW Leescoalitie en Leesoffensief	47.896	83.500
Subsidie Min OCW Kunst van Lezen (GGG)	247.309	293.133
Totaal overige (niet-structurele) subsidies	3.516.456	4.203.895
Totaal baten	6.008.807	6.574.233
LASTEN		
Beheerlasten personeel	325.775	370.000
Beheerlasten materieel	202.336	213.000
Totale beheerlasten	528.111	583.000
Activiteitenlasten personeel	1.785.808	1.630.501
Projectbijdragen aan derden	423.532	1.305.137
Eigen projecten Stichting Lezen	525.957	
Kunst van Lezen - TmmT	2.469.884	2.971.262
Kunst van Lezen - GGG	1.722	36.333
Leescoalitie	131.733	211.084
Lezeninhetpo.nl	28.200	
Tante Anne fonds	4.762	-
Projecten totaal	3.585.790	4.523.816
Vervallen subsidieverplichtingen	-11.667	-
Totale activiteitenlasten materieel	3.574.123	4.523.816
Totaal lasten	5.888.042	6.737.317
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	120.765	-163.084
Saldo rentebaten	-	-
Exploitatieresultaat boekjaar	120.765	-163.084

	2021 werkelijk €	2021 begroting €
Verdeling exploitatieresultaat		
- Algemene reserve	-	
- Bestemmingsreserve OCW BIS 2021-2024	192.310	
- Bestemmingsreserve OCW BIS 2017-2020	-44.801	-25.000
- Bestemmingsfonds Fonds Leesbevordering	-	-63.000
- Bestemmingsfonds Tante Anne Fonds	-4.762	-66.667
- Bestemmingsfonds Vriendenloterij	-48.998	-8.417
- Bestemmingsreserve Leescoalitie	27.016	
Totaal	120.765	-163.084

21.a Lasten Kunst van Lezen - Tel mee met Taal

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
<u>Beheerlasten materieel Maatregel 6A / 6C (budget 6b)</u>			
Personeel	591.678	669.500	567.483
Materieel	115.728	99.500	115.989
Totaal beheerlasten materieel Maatregel 6A / lijn 3	<u>707.406</u>	<u>769.000</u>	<u>683.472</u>
<u>Activiteitenlasten materieel Maatregel 6A / lijn 3</u>			
<i>BoekStart voor baby's</i>			
Koffertjes	337.610	425.000	308.241
Communicatie	53.233	85.000	79.425
9 Maanden beurs	-	-	5.996
Overige kosten	3.840	5.000	4.113
Totaal BoekStart voor baby's	<u>394.683</u>	<u>515.000</u>	<u>397.775</u>
<i>BoekStart Kinderopvang</i>			
Ontwikkeling nieuwe locaties	119.470	133.000	118.907
Monitor en inventarisatie	64.507	55.000	51.916
Ontwikkeling expertise	14.831	32.500	39.766
Communicatie	14.786	20.000	29.581
Overige kosten	2.557	5.500	1.666
Totaal BoekStart Kinderopvang	<u>216.151</u>	<u>246.000</u>	<u>241.836</u>
Totaal BoekStart	<u>610.834</u>	<u>761.000</u>	<u>639.611</u>
<i>De Bibliotheek op school PO</i>			
Ontwikkeling nieuwe locaties	122.500	125.000	154.472
Monitor en inventarisatie	61.805	86.500	84.436
Ontwikkeling expertise	67.027	43.500	92.438
Communicatie	37.786	47.500	34.774
Overige kosten	9.142	10.000	15.203
Totaal De Bibliotheek op school PO	<u>298.260</u>	<u>312.500</u>	<u>381.323</u>

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
<i>De Bibliotheek op school VO / VMBO / PRO</i>			
Ontwikkeling nieuwe locaties VMBO	146.777	150.000	167.053
Voorleeswedstrijd Read2Me! VMBO brugklas	57.109	65.000	4.855
Monitor en inventarisatie VMBO	46.361	60.000	57.012
Ontwikkeling expertise VMBO	59.170	40.000	55.237
Ontwikkeling aanpak Praktijkonderwijs	19.461	27.000	2.904
Communicatie VMBO	9.356	25.000	6.894
Plan van aanpak en pilots mediatheken VO	1.150	15.000	-
Ontwikkeling expertise Praktijkonderwijs	3.494	5.000	2.904
Ontwikkeling monitor Praktijkonderwijs	1.897	3.000	-
Communicatie Praktijkonderwijs	-	2.500	1.080
Overige kosten	6.788	7.500	10.262
Totaal De Bibliotheek op school VO / VMBO / PRO	351.563	400.000	308.201
<i>De Bibliotheek op school MBO / Pabo / LOP</i>			
MBO ontwikkeling nieuwe locaties	66.757	71.500	82.985
MBO ontwikkeling expertise	30.749	30.000	24.275
MBO monitor en inventarisatie	9.710	10.000	4.443
MBO communicatie	-	-	4.417
Pabo ontwikkeling nieuwe locaties	50.000	57.000	68.000
Pabo voorleeswedstrijd	77.097	65.000	19.221
Pabo ontwikkeling expertise	20.994	38.000	63.345
Pabo monitor en inventarisatie	4.363	5.000	3.519
Ontwikkeling lerarenopleiding en pilot	6.456	15.000	5.736
LOP ontwikkeling expertise	-	3.000	-
LOP monitor en inventarisatie	-	3.000	-
Beroepsonderwijs communicatie	131	12.500	-
Beroepsonderwijs overig	2.067	4.500	2.567
Totaal De Bibliotheek op school MBO / Pabo / LOP	268.324	314.500	278.508
Totaal De Bibliotheek op school	918.147	1.027.000	968.032
<i>Netwerken Leesbevordering</i>			
Strategische ondersteuning bibliotheken	37.899	123.000	96.282
Communicatie	5.778	7.500	2.764
Overige kosten	1.901	2.500	23.287
Totaal Netwerken Leesbevordering	45.578	133.000	122.333

	<u>Realisatie 2021</u>	<u>Begroting 2021</u>	<u>Realisatie 2020</u>
	€	€	€
<i>Onderzoek</i>			
Lezen 0-24 jaar	54.425	85.000	96.415
Digitale geletterdheid	-	15.000	-
	<u>54.425</u>	<u>100.000</u>	<u>96.415</u>
<i>Totaal onderzoek</i>	<u>54.425</u>	<u>100.000</u>	<u>96.415</u>
<i>Communicatie</i>			
Ondersteuning Leescoalitie	30.000	30.000	30.000
Ondersteuning 15 minuten lezen	18.009	20.000	26.875
Ondersteuning overig (Lês NO)	6.679	10.000	12.275
	<u>54.688</u>	<u>60.000</u>	<u>69.150</u>
<i>Totaal communicatie</i>	<u>54.688</u>	<u>60.000</u>	<u>69.150</u>
 Totaal activiteitenlasten Maatregel 6A / 6c (budget 6b)	 <u>1.683.672</u>	 <u>2.081.000</u>	 <u>1.895.541</u>

	<u>Realisatie 2021</u>	<u>Begroting 2021</u>	<u>Realisatie 2020</u>
	€	€	€
<u>Beheerlasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak</u>			
Personeel	182.240	186.500	170.141
Materieel	-	-	-
Totaal beheerlasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak	<u>182.240</u>	<u>186.500</u>	<u>170.141</u>
<u>Activiteiten lasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak</u>			
<i>Gezinsaanpak thuis</i>	<u>10.490</u>	<u>10.000</u>	<u>-</u>
<i>Gezinsaanpak vanuit de bibliotheek</i>			
Uitvoeringsondersteuning aan POI's en lokale bibliotheken	78.000	109.000	25.000
Ontwikkeling expertise bibliotheekmedewerkers	6.534	10.000	30.277
Totaal gezinsaanpak vanuit de bibliotheek	<u>84.534</u>	<u>119.000</u>	<u>55.277</u>
<i>Gezinsaanpak in de jeugdgezondheidszorg</i>			
BoekStartcoach ontwikkeling nieuwe locaties	93.917	115.500	179.417
Ontwikkeling expertise JGZ professionals	3.678	5.000	20.538
Monitor en inventarisatie	1.003	3.500	0
Totaal gezinsaanpak in de jeugdgezondheidszorg	<u>98.598</u>	<u>124.000</u>	<u>199.955</u>
<i>Gezinsaanpak in de kinderopvang en onderwijs</i>			
Expertiseontwikkeling	-	7.500	-
Monitor	-	4.500	-
Totaal gezinsaanpak in de kinderopvang en onderwijs	<u>-</u>	<u>12.000</u>	<u>-</u>
<i>Gezinsaanpak overig</i>			
Communicatie gezinsaanpak JGZ, KOV en onderwijs	19.696	30.000	29.852
Effectenonderzoek Gezinsaanpak	14.813	15.000	-
Overige kosten	-	3.500	29
Totaal gezinsaanpak overig	<u>34.509</u>	<u>48.500</u>	<u>29.881</u>
Totaal activiteitenlasten Maatregel 6b Gezinsaanpak	<u>228.131</u>	<u>313.500</u>	<u>285.113</u>

Recapitulatie Kunst van Lezen - Tel mee met Taal

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Totaal beheerlasten materieel	115.728	99.500	115.989
Totaal activiteitenlasten Kunst van Lezen	1.911.803	2.394.500	2.180.654
Vervallen subsidieverplichtingen	-28.903	-	-148.014
	<u>1.882.900</u>	<u>2.394.500</u>	<u>2.032.640</u>
Totaal personele lasten Kunst van Lezen	<u>773.918</u>	<u>856.000</u>	<u>737.624</u>
Totaal bestedingen Kunst van Lezen (A)	<u>2.772.546</u>	<u>3.350.000</u>	<u>2.886.253</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT boekjaar	3.350.000	3.350.000	3.350.000
Inkomsten Kunst van Lezen	<u>22.551</u>	<u>-</u>	<u>13.515</u>
Totaal inkomsten (B)	<u>3.372.551</u>	<u>3.350.000</u>	<u>3.363.515</u>
Saldo Kunst van Lezen (B - A)	<u>600.005</u>	<u>-</u>	<u>477.262</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT boekjaar	3.350.000	3.350.000	3.350.000
Bij/af: Vooruit ontvangen subsidie KvL TmmT (B-A)	<u>-600.005</u>	<u>-</u>	<u>-477.262</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT in staat van baten en lasten	<u>2.749.995</u>	<u>3.350.000</u>	<u>2.872.738</u>

Voor 2021-2024 heeft het ministerie van OCW opnieuw een subsidie verleend van € 13.400.000, € 3.350.000 per jaar (verplichtingenummer: 560084265). In 2021 is hiervan € 2.749.995 besteed, het restantbedrag ad € 600.005 wordt doorgeschoven naar 2022.

21.b Lasten Kunst van Lezen - Tel mee met Taal - restant subsidie 2020

	Realisatie 2021	Begroting 2021
	€	€
<u>Beheerlasten materieel Maatregel 6A</u>		
Materieel	10.000	10.000
<u>Activiteitenlasten materieel Maatregel 6A / lijn 3</u>		
<i>BoekStart voor baby's</i>		
Koffertjes	52.287	-
Communicatie	33.500	33.500
Totaal BoekStart voor baby's	85.787	33.500
<i>BoekStart Kinderopvang</i>		
Ontwikkeling nieuwe locaties	16.500	16.500
Ontwikkeling expertise	23.000	23.000
Overige kosten	2.262	2.262
Totaal BoekStart Kinderopvang	41.762	41.762
Totaal BoekStart	127.549	75.262
<i>De Bibliotheek op school PO</i>		
Ontwikkeling nieuwe locaties	15.000	15.000
Monitor en inventarisatie	20.000	20.000
Ontwikkeling expertise	20.000	20.000
Communicatie	14.830	18.000
Overige kosten		-
Totaal De Bibliotheek op school PO	69.830	73.000
<i>De Bibliotheek op school VO / VMBO / PRO</i>		
Ontwikkeling nieuwe locaties VMBO	46.853	15.000
Voorleeswedstrijd Read2Me! VMBO brugklas	20.555	33.000
Monitor en inventarisatie VMBO	20.000	20.000
Ontwikkeling expertise VMBO	5.000	5.000
Communicatie VMBO	5.000	13.000
Ontwikkeling aanpak Praktijkonderwijs	12.000	12.000
Ontwikkeling expertise Praktijkonderwijs	3.388	4.600
Ontwikkeling monitor Praktijkonderwijs	5.000	5.000
Communicatie Praktijkonderwijs	194	6.500
Overige kosten		-
Totaal De Bibliotheek op school VO / VMBO / PRO	117.990	114.100

	Realisatie 2021	Begroting 2021
	€	€
<i>De Bibliotheek op school MBO / Pabo / LOP</i>		
MBO ontwikkeling nieuwe locaties	7.500	7.500
MBO ontwikkeling expertise	6.000	6.000
MBO monitor en inventarisatie	8.500	8.500
Pabo voorleeswedstrijd	19.500	19.500
Pabo ontwikkeling expertise	-	15.000
Pabo monitor en inventarisatie	-	13.500
LOP ontwikkeling expertise	5.000	5.000
Beroepsonderwijs communicatie	2.854	5.000
Totaal De Bibliotheek op school MBO / Pabo / LOP	49.354	80.000
Totaal De Bibliotheek op school	237.174	267.100
<i>Netwerken Leesbevordering</i>		
Strategische ondersteuning bij 20 bibliotheken	28.750	41.000
Communicatie	4.750	4.750
Totaal Netwerken Leesbevordering	33.500	45.750
<i>Onderzoek</i>		
Digitale geletterdheid	14.883	15.000
<i>Communicatie</i>		
Ondersteuning 15 minuten lezen	7.150	8.150
Totaal activiteitenlasten Maatregel 6A	420.256	411.262
<u>Activiteiten lasten materieel Maatregel 6b Gezinsaanpak</u>		
<i>Gezinsaanpak thuis</i>	15.000	15.000
<i>Gezinsaanpak in de jeugdgezondheidszorg</i>		
Monitor en inventarisatie	11.000	11.000
<i>Gezinsaanpak in de kinderopvang en onderwijs</i>		
Expertiseontwikkeling	-	15.000
<i>Gezinsaanpak overig</i>		
Effectenonderzoek Gezinsaanpak	15.000	15.000
Totaal activiteitenlasten Maatregel 6b Gezinsaanpak	41.000	56.000

	Realisatie 2021	Begroting 2021
	€	€
<u>Recapitulatie</u>		
Totaal beheerlasten materieel	10.000	10.000
Totaal activiteitenlasten Maatregel 6A	420.256	411.262
Totaal activiteitenlasten Maatregel 6b Gezinsaanpak	41.000	56.000
	<u>461.256</u>	<u>467.262</u>
Totaal bestedingen Kunst van Lezen (A)	<u>471.256</u>	<u>477.262</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT boekjaar	477.262	477.262
Inkomsten Kunst van Lezen	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal inkomsten (B)	<u>477.262</u>	<u>477.262</u>
Saldo Kunst van Lezen (B - A)	<u>6.006</u>	<u>-</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen TmmT boekjaar	477.262	477.262
Af/Bij: Vooruit ontvangen subsidie KvL TmmT (B-A)	<u>-6.006</u>	<u>-</u>
Bijdrage OCW Kunst van Lezen in staat van baten en lasten	<u>471.256</u>	<u>477.262</u>

De eerste subsidieperiode liep tot en met 2019. Voor 2020 heeft het ministerie van OCW opnieuw een subsidie verleend van € 3.350.000 (verplichtingenummer: 560065008). In 2020 is hiervan € 2.872.738 besteed, het restantbedrag ad € 477.262 is doorgeschoven naar 2021.

22. Lasten Kunst van Lezen - Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid 2020 t/m 2024

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Realisatie tm 2021	Begroot tm 2021	Begroot 2020-2024
	€	€	€	€	€	€
A. Projectmanagement Stichting Lezen						
Personeel	47.291	45.600	6.400	53.691	65.600	148.000
Materieel	1.722	3.000	0	1.722	6.000	12.000
Totaal projectmanagement Stichting Lezen	<u>49.013</u>	<u>48.600</u>	<u>6.400</u>	<u>55.413</u>	<u>71.600</u>	<u>160.000</u>
B. Werkzaamheden werkgroep (SL/KB/L&S)						
<i>Personeel</i>						
Stichting Lezen	10.784	10.400	0	10.784	14.400	29.600
KB	12.800	12.800	8.000	20.800	20.800	59.200
Stichting Lezen & Schrijven	19.200	19.200	12.000	31.200	31.200	88.800
Totaal werkzaamheden werkgroep (SL/KB/L&S)	<u>42.784</u>	<u>42.400</u>	<u>20.000</u>	<u>62.784</u>	<u>66.400</u>	<u>177.600</u>
C.1 Ontwikkelfase met 5 gemeenten en bibliotheken						
<i>Personeel</i>						
Stichting Lezen & Schrijven - adviseur gemeenten	96.000	96.000	0	96.000	96.000	96.000
Beleidsambtenaren Pilotgemeenten	92.080	96.000	0	92.080	96.000	96.000
Bibliotheek medewerkers	78.000	78.000	0	78.000	78.000	78.000
Totaal personeel	<u>266.080</u>	<u>270.000</u>	<u>0</u>	<u>266.080</u>	<u>270.000</u>	<u>270.000</u>
C.2 Pilot met 5 gemeenten en bibliotheken						
<i>Personeel</i>						
Stichting Lezen & Schrijven - adviseur gemeenten	0	0	0	0	0	96.000
Beleidsambtenaren Pilotgemeenten	0	0	0	0	0	96.000
Bibliotheek medewerkers	0	0	0	0	0	78.000
Totaal personeel	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>270.000</u>
<i>Materieel</i>						
Toolkit - ontwikkeling	0	0	0	0	0	25.000
Toolkit - ontsluiting	0	0	0	0	0	27.000
Totaal materieel	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>52.000</u>
Totaal C.2 pilot met 5 gemeenten en bibliotheken	<u>266.080</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>266.080</u>	<u>270.000</u>	<u>322.000</u>

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Realisatie tm 2021	Begroot tm 2021	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€
D. Monitoring evaluatie, kennisopbouw en-deling						
<i>Personeel</i>						
Stichting Lezen & Schrijven	12.816	11.392	0	12.816	17.088	28.480
Stichting Lezen	4.680	3.200	0	4.680	4.800	8.000
KB	3.200	3.200	0	3.200	4.800	8.000
Totaal personeel	20.696	17.792	0	20.696	26.688	44.480
<i>Materieel</i>						
Onderzoeksbureau: monitoring en evaluatie	0		0	0	0	100.000
Disseminatie: congres	0		0	0	0	80.000
Kennisdeling	0	33.333	0	0	33.333	100.000
Totaal materieel	0	33.333	0	0	33.333	280.000
Totaal monitoring, evaluatie, kennisopbouw en -deling	20.696	51.125	0	20.696	60.021	324.480
E. Uitrol naar 30 andere gemeenten						
<i>Personeel</i>						
Stichting Lezen & Schrijven - adviseur gemeenten uitrol	0	0	0	0	0	59.400
Bibliotheek medewerkers	0	0	0	0	0	338.000
Totaal uitrol naar 30 andere gemeenten	0	0	0	0	0	397.400
Totaal lasten Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid	378.573	412.125	26.400	404.973	468.021	1.651.480
Dekking						
Bijdrage OCW Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid	247.309	293.133	18.400	265.709	328.133	999.800
<i>Eigen bijdrage A. & B. & D. Stichting Lezen</i>	24.448	16.800	0	24.448	19.200	40.800
<i>Eigen bijdrage B. & D. KB</i>	9.600	6.400	4.000	13.600	15.200	34.400
<i>Eigen bijdrage B. & E. & D. Stichting Lezen & Schrijven</i>	19.216	17.792	4.000	23.216	27.488	82.480
<i>Eigen bijdrage C. Bibliotheek medewerkers</i>	78.000	78.000	0	78.000	78.000	156.000
<i>Eigen bijdrage E. Kunst van Lezen</i>	0	0	0	0	0	338.000
<i>Totaal Eigen bijdrage**</i>	131.264	118.992	8.000	139.264	139.888	651.680
Totaal dekking	378.573	412.125	26.400	404.973	468.021	1.651.480
Saldo Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid	0	0	0	0	0	0

** Deze eigen bijdrage wordt in de jaarrekening niet gepresenteerd als inkomsten maar afgetrokken van de lasten

Op 22 oktober 2020 heeft het ministerie van OCW (referentie 25359832) een subsidie voor het project Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid toegekend van in totaal € 999.800. De looptijd van dit project is 1 juli 2020 t/m 31 december 2024.

In 2020 en 2021 is in totaal € 399.920 (40%) ontvangen van het ministerie. Het saldo van de totale lasten in 2020 en 2021 is € 404.973, hiervan is € 139.888 eigen bijdrage en € 328.133 bijdrage OCW. Het saldo vooruitontvangen subsidie per 31 december 2021 bedraagt € 134.211.

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Realisatie tm 2021	Begroot tm 2021	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€
Recapitulatie						
Personele lasten GGG	376.851	375.792	26.400	403.251	428.688	1.307.480
Af: Eigen bijdrage in uren	-131.264	-118.992	-8.000	-139.264	-139.888	-651.680
<i>Totaal personele lasten GGG</i>	<i>245.587</i>	<i>256.800</i>	<i>18.400</i>	<i>263.987</i>	<i>288.800</i>	<i>655.800</i>
Materiele lasten GGG	1.722	36.333	-	1.722	39.333	344.000
Af: eigen bijdrage materiële kosten	-	-	-	-	-	-
<i>Totaal materiële lasten GGG</i>	<i>1.722</i>	<i>36.333</i>	<i>-</i>	<i>1.722</i>	<i>39.333</i>	<i>344.000</i>
Totaal lasten GGG	247.309	293.133	18.400	265.709	328.133	999.800
Bijdrage OCW GGG	247.309	293.133	18.400	265.709	328.133	999.800
Saldo Gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid	-	-	-	-	-	-

23. Leescoalitie - coördinatie en campagne 2019 t/m 2021**Organisatie & Coördinatie**

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019	Begroting 2019
	€	€	€	€	€	€
<u>Lasten</u>						
Projectcoördinatie	81.531	100.167	109.812	83.054	98.551	100.167
Advies leescoalitie	0	0	27.019	49.583	13.225	20.000
Public affairs, lobby, communicatie	15.910	112.902	0	28.000	0	0
Overhead	1.102	16.085	16.867	18.100	0	0
Totaal organisatie en coördinatie	<u>98.543</u>	<u>229.154</u>	<u>153.698</u>	<u>178.737</u>	<u>111.776</u>	<u>120.167</u>
<u>Dekking</u>						
Bijdrage OCW	13.709	150.000	136.292	83.500	77.014	77.014
Bijdrage Vriendenloterij	16.667	16.667	16.667	16.667	16.667	16.667
Bijdrage Stichting Lezen	17.500	62.487	0	18.100	0	17.500
Totaal dekking	<u>47.876</u>	<u>229.154</u>	<u>152.959</u>	<u>118.267</u>	<u>93.681</u>	<u>111.181</u>
Saldo Organisatie & Coördinatie	<u>-50.667</u>	<u>0</u>	<u>-739</u>	<u>-60.470</u>	<u>-18.095</u>	<u>-8.986</u>

Campagne Lees voort! 2019-2021

	Realisatie 2021	Realisatie 2020	Realisatie 2019	Realisatie Totaal	Begroting 2021	Begroting 2020	Begroting 2019	Begroting Totaal
	€	€	€	€	€	€	€	€
<u>Lasten</u>								
A. Queerboeken 2019	0	0	27.043	27.043	0		28.737	28.737
B. Voorleesdagen	0	0	5.554	5.554	0		5.300	5.300
C. Kidsweek 2019	0	0	5.075	5.075	0		5.075	5.075
D. STUK	6.763	33.257	41.233	81.253	0		94.500	94.500
E. Voorbereidingen	0	0	14.520	14.520	0		15.000	15.000
F. Ambassadeurs	0	7.286	0	7.286	0	17.050	0	34.100
G. Kick off / Afsluiting	12.802	5.566	0	18.368	15.000	5.900	5.000	31.800
H. Publiekscampagne	0	32.871	15.144	48.015	0	519	51.459	52.497
I. POS materiaal	0	4.702	0	4.702	0	4.735	0	9.470
J. Website en online	1.195	15.856	963	18.014	0	17.083	0	34.166
K. Voorleeslunch	0	8.721	5.908	14.629	0	6.788	6.770	20.346
L. Activiteiten campagne	0	27.730	0	27.730	0	56.710	0	113.420
M. Activiteiten algemeen	0	252	4.096	4.348	0	4.372	4.723	13.467
N. Activiteiten i.sm. partners	32.376	0	0	32.376	34.000	45.000	0	124.000
Totaal campagnekosten	<u>53.136</u>	<u>136.241</u>	<u>119.536</u>	<u>308.913</u>	<u>49.000</u>	<u>158.157</u>	<u>216.564</u>	<u>581.878</u>
<u>Dekking</u>								
Vriendenloterij campagne	0	67.667	32.331	99.998	0	67.667	32.331	99.998
Bijdrage coalitiepartners	0	45.000	45.000	90.000	0	45.000	45.000	90.000
Bijdrage NLF	20.260	33.257	41.232	61.492	0	95.000	95.000	190.000
Versterking Queerboeken	0	0	15.000	15.000	0	0	15.000	15.000
Mensenbieb	0	0	1.250	1.250	0	0	1.250	1.250
Bijdrage Kunst van Lezen	0	30.000	0	30.000	0	30.000	25.000	55.000
Bijdrage Stichting Lezen coalitiepartner	0	7.500	7.500	15.000		7.500	7.500	15.000
Bijdrage Stichting Lezen campagne	0	0	0	0	0		6.360	6.360
Totaal bijdrage Stichting Lezen	<u>0</u>	<u>7.500</u>	<u>7.500</u>	<u>15.000</u>	<u>0</u>	<u>7.500</u>	<u>13.860</u>	<u>21.360</u>
Totaal dekking	<u>20.260</u>	<u>183.424</u>	<u>142.313</u>	<u>312.740</u>	<u>0</u>	<u>245.167</u>	<u>227.441</u>	<u>472.608</u>
Saldo Campagne Lees Voort!*	<u>-32.876</u>	<u>47.183</u>	<u>22.777</u>	<u>3.827</u>	<u>-49.000</u>	<u>87.010</u>	<u>10.877</u>	<u>-109.270</u>

* Positief saldo wordt doorgeschoven naar volgend boekjaar.

Campagne Springlezend 2021-2023

	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Totaal Realisatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Totaal Begroot
	€	€	€	€	€	€	€	€
<u>Lasten</u>								
A. Kick off / Afsluiting	0	0	0	0	7.950	0	0	7.950
B. Boegbeelden	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Campagne ontwikkeling en mediabudget	37.500	0	0	37.500	42.500	0	0	42.500
D. Website en online	750	0	0	750	5.500	0	0	5.500
E. Kernactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Voorleeslunch	8.042	0	0	8.042	8.500	0	0	8.500
G. Stuk!	42.512	0	0	42.512	94.750	0	0	94.750
H. Queerboeken	2.781	0	0	2.781	2.500	0	0	2.500
Z. besteedbaar budget	0	0	0	0	0	314.500	3.550	318.050
Totaal campagnekosten	91.585	0	0	91.585	161.700	314.500	3.550	479.750
<u>Dekking</u>								
Vriendenloterij campagne	32.331	0	0	32.331	32.331	67.669	0	100.000
Bijdrage coalitiepartners	45.000	0	0	45.000	45.000	45.000	0	90.000
Bijdrage NLF	42.512	0	0	42.512	94.750	100.000	0	194.750
Bijdrage Kunst van Lezen*	30.000	0	0	30.000	30.000	30.000	0	60.000
	0			0				0
Bijdrage Stichting Lezen coalitiepartner	7.500	0	0	7.500	7.500	7.500	0	15.000
Bijdrage Stichting Lezen campagne	0	0	0	0	20.000	0	0	20.000
Totaal bijdrage Stichting Lezen	7.500	0	0	7.500	27.500	7.500	0	35.000
Totaal dekking	157.343	0	0	157.343	229.581	250.169	0	479.750
Saldo **	65.758	0	0	65.758	67.881	-64.331	-3.550	0

* bijdrage Kunst van Lezen wordt in de staat van baten en lasten gecorrigeerd op de materiële lasten

** Positief saldo wordt doorgeschoven naar volgend boekjaar.

Leescoalitie recapitulatie

	Realisatie 2021	Realisatie 2020
	€	€
LASTEN		
<i>Personele lasten</i>		
Organisatie & Coördinatie	81.531	109.812
Campagne Lees Voort!	-	-
Campagne Springlezend!	-	-
	<u>81.531</u>	<u>109.812</u>
<i>Materiële lasten</i>		
Organisatie & Coördinatie	17.012	43.886
Campagne Lees Voort!	53.136	136.241
Campagne Springlezend!	61.585	-
	<u>131.733</u>	<u>180.127</u>
Totaal lasten	213.264	289.939
Totaal dekking	-195.479	-336.383
Saldo Leescoalitie	17.785	-46.444

A. Mutatie bestemmingsfonds Vriendenloterij

Besteding Organisatie & Coördinatie	-16.667	-16.667
Besteding Campagne Lees Voort! 2019-2021	0	-67.667
Besteding Springlezend! 2021-2023	-32.331	0
Mutatie bestemmingsfonds Vriendenloterij	<u>-48.998</u>	<u>-84.334</u>

B. Mutatie Algemene reserve

Saldo Organisatie & Coördinatie	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutatie Algemene reserve	0	0

C. Mutatie bestemmingsreserve Leescoalitie

Saldo Organisatie & Coördinatie	-50.667	739
Saldo Campagne Lees Voort! 2019-2021	-32.876	-47.183
Saldo Springlezend! 2021-2023	65.758	0
Mutatie bestemmingsreserve Leescoalitie	<u>-17.785</u>	<u>-46.444</u>
Totaal mutatie reserves B. + C.	-17.785	-46.444

24. Leesoffensief - Lezeninhetpo.nl 2020-2022

	Realisatie 2021	Realisatie 2020	Begroot 2022	Realisatie verwacht	Begroting Totaal
	€	€	€	€	€
<u>Lasten</u>					
Personeel	72.411	6.348	10.474	89.233	33.678
Gebruikersonderzoek	0	0	1.600	1.600	1.000
Website	28.004	17	3.966	31.987	30.000
Promotie	0	0	20.500	20.500	20.500
Overhead	196	74	8.307	8.577	8.518
Totaal campagnekosten	<u>100.611</u>	<u>6.439</u>	<u>44.847</u>	<u>151.897</u>	<u>93.695</u>
<u>Dekking</u>					
Bijdrage OCW	34.187	6.439	34.374	75.000	75.000
Stichting Lezen	61.424	0	10.473	71.897	13.695
Taalunie	5.000	0	0	5.000	5.000
SLO	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal dekking	<u>100.611</u>	<u>6.439</u>	<u>44.847</u>	<u>151.897</u>	<u>93.695</u>
Saldo *	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Lezen

Leidse Schouw 2
2408 AE Alphen aan den Rijn
Postbus 352
2400 AJ Alphen aan den Rijn

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

T (0172) 55 40 06
alphenaandenrijn@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 64599892

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Lezen te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lezen op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lezen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", en het Handboek verantwoording Cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en de bepalingen bij of krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Alphen aan den Rijn, 18 maart 2022

Van Ree Accountants

Was getekend: mr. drs. G.J. de Jong RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Accountantsprotocol behorend bij de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.